БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН! 48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 5 (13321) | 1971 оной январиин 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн

...АНИ БАРИСААНАЙ УУЛЗАЛГА

...СС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь ... Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Польшын Хүдэлмэришэдэй ... партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи ... Э. Герегтэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй КПСС-эй ЦК-да 1971 ... январиин 5-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

...тскэ Союзой, Польшын Арадай Республикын эхэ ... партинууд болон арадуудые нэгэдүүлжэ байгаа ... тайн харилсаанай вниманиитайгаар хүгжэжэ ... хоёр тала хөөрэлдэхэ үедөө сэдьхэлээ ехээр ... тэмдэглэбэ. Хоёр оронойшье хоорондо, тэрэ ... Варшавска договорто, Экономическа талаар Ха... туһалалсаагай Соведтэ хамаадагша олон оро... хоорондо политическэ, экономическэ, научно-... ческэ, оборонно харилсаа холбоо улам үргэдхэхэ ... хоёр гүрэнэй хүсэжэ байһанииnь элирхэйлэн ... тэбэ.

...дай Польшын ажахын ба ниитын байгуулалтын ... хэлэ шиидхэнүүд тухай, ПОРП-гэй ЦК-гэй VII ... һүүлээр хүдэлмэришэн ангиин, бухы ажал... ... туһада, орон соогоо социализмые бэхи бэе... хүгжөөлтын түлөө ПОРП-гэй ЦК-гэй, ПНР-эй ...трнүүдэй Соведэй абажа байгаа экономическа ... социальна хэмжээнүүд тухай Польшын нүхэ... хөөрэжэ үгэбэ. СССР-тэхи коммунис байгуулал... ...бэса тухай, арадай ажахын хүгжэлтын эрэ... ...нүүд тухай, КПСС-эй XXIV съездын бэлэдхэлэ ... совет хүтэлбэрилэгшэд айлшадтаа мүн лэ хөөрэ... ...тэнэ байна.

...ериализмда эсэргүү, бухы дэлхэйн дээрэхи эб ... арадай бэхижүүлхын түлөө социалис оронуудай ... тамэлэй тон шухала удха шанартай упол... хоорондын асуудалнуудаар хөөрэлдэхэдөө хоёр тала тэмдэглээд, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол шэн барилталан, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлгэдэ бухы хэмжээгээр туһалха гэжэ КПСС-эй, ПОРП-гэй эрид шиидхэлтэ байһые батадан мэдүүлбэ.

Европодохи түгшүүрилтэ байдал зөөлэрүүлгэдэ, мүнөөнэй хилэнүүдэй эбдэрэ хүртэшэгүй байдалые хангалгада, дэлхэйн хэбэрдэхи дайнай һүүлээр, тэрэ дайнһаа хойшо тогтоһон политическэ бодото байдалые мэдэрэлгэдэ социализмын оронуудай эбтэй эмхитэй абүүлгэнүүдынь тон ехээр туһалба гэжэ уулзалгада хабаадагшад гүнзэгы этигэлтэйгээр мэдүүлһэн байна.

СССР-эй ба ФРГ-гэй, ПНР ба ФРГ-гэй хоорондо баталагдаһан договорнуудай айхабтар шухала удха шанартайень хоёр тала тэмдэглэбэ. Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ шухала үүргэ дүүргэдэг эхэ дүү Германиин Демократическа Республикатай СССР-эй болон ПНР-эй һанамжа нэгэдэнхэй байһые уулзалгада хабаадагшад дахинаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн бухы асуудалнуудаар КПСС ба ПОРП-гэй, СССР ба ПНР-эй эб эдли хараа бодолтой байһыень хэрүүлһэн совет ба Польшын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгань үнэн зүрхэнэй хани барисаанай, эхэ дүү шэнээр бэе бэеэ ойлголсоной оршон байдалда үнгэрбэ.

* * *

Тэрэ үдэртөө нүхэд Э. Герек, П. Ярошевич Эхэ оронноо бусахаар мордобо.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, К. Ф. Катушев болон бусад Польшын хүтэлбэрилэгшэдые Внуковско аэродром дээрэ үдэшэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Польшын Хүдэлмэрилэгшэдэй Нэгэдэмэл партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Э. Герегтэй, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевичтэй 1971 оной январиин 5-да КПСС-эй Центральна Комитедтэ уулзажа хөөрэлдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Л. И. Брежнев, Э. Герек, А. Н. Косыгин, П. Ярошевич.

Фототелеграфаар абтаба. ТАСС-эй фото.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ—ЭРШЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

ТҮГЭС БЭЛЭН

Ацагатай совхозой Онинборскын отделениин Хундэ гэжэ газарта эхэ хонидой отара оршодог. Удаан хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон хонишод Ойдоп Тагаевич Тагаров, Самбу Найдаковна Сойжонова ба Цыма Гомбоевич Дондоков тэгээд эхэ отарые харадаг юм. Тиигэжэ зууран зуун эхэ хониһоо 100—105 хурьга абадаг, гурбан килограммһаа доошо бэшэ ноһо түс бүриһөөнь хайшалдаг байна.

Тэдэнэр Коммунис партиин XXIV съездын хуралдаанда ажалай үндэр дүнгүүдые түйлахэ хүсэлтэй.

Шэнэ жэлэй түл абалгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын түлөө хонишод хаба шадалаа гамгүй хүдэлмэрилнэ. Хонидынь тэжээлээр дүүрэн хангагданхай, дабһан, концентрат, минеральна элдэб эдеэнүүдшье элбэгээр асарагданхай. Хурьгадые хааха байра заһагдаһан, хонидшье һайн тамиртай, тобир таргануud. Тиимэһээ мүнөө жэлэй түл абалга энэ отарада хэзээ хэзээнэйхидэ һайн үнгэрхэ байха.

Отделениин хүтэлбэрилэгшэд малшадтаа анхарал хэдэ дандаа үзүүлжэ байдаг. Бүри эртэ байхада хонишодой байрын газаа дулаан болотор бардам хүрэхэ түлэ заһаһан обоо буулгагдаһан юм. Мүн автолавка иишэ ходо ерэжэ, шухала хэрэгсэлнүүдээр малшадые хангана.

Үглөө мүнөөгүй хурьгад гаража эхилхэнь. Юумэн хүү бэлэн, айхаар бэшэ. Зуун эхэ хонин бүриһөө зуунһаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, 3,5 килограмм ноһо хайшалха гэһэн зорилгоо нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргэхээр Хундын хонишод зоригтой байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

Тарганаар тушаагдана

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудһаа үхэр, гахай тээһэн автомашинанууд Улаан-Үдын механай комбинадта ерэжэл, ерэжэл байна. Гансахан январиин 5-най үдэр 580 үхэр, 400 гахай тушаагдаа.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбөөр орожо байһан мал тарган, ехэ шэгнүүртэй гэжэ тэмдэглэхээр. Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозһоо асарагдаһан 134 үхэр бүлтэ томир һайнтай, түс түстаа 300-гаад килограмм татаа. Хориин совхозһоо ороһон 66 үхэрэй 35 процентнь 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй байжа, нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө. Улаан-Үдын мал шахаха совхозһоо абтаһан 112 гахай бүхыдөө тарган, түс бүридөө 150—180 килограммтай байгаа. Мүн Сэлэнгын аймагай Химиин совхозһоо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозһоо тарган мал тушаагдана.

Мал тушаалга бүри хурданаар ябуулагдаха аад лэ. П. М. Янкин начальнигтай «ГАП-4» гэжэ авто-ажахын түсхай автомашинанууд тон муусаар ябана. Тэдэнэр хэлсээндээ хүрэнэгүй, үсөөн автомашина үгэнэ».

Ц. ГАРБАЕВ.

«Скотопром» трестын мал тушаагша.

ХҮНДЭТЭНЭЙ НЭГЭН

Манай «Электромашина» заводой главна конструкторай табагта коммунистка, коммунис ажалай ударник Анна Максимовна Перякина стандартын талаар инженерээр хүдэлмэрилнэ.

Үнгэрһэн 1970 он Анна Максимовнагай ажал ябуулгада ехэ удха шанартай. Ажабайдалдань бахархалтай үйлэ хэрэг ябуулһан жэл. Юуб гэхэдэ нэрын жэлдэ бэшэ, харин В. И. Ленинэй ойн баярай жэлдэ манай заводто бүтээн гаргагдадаг «АОЗ-315» түхэлэй электродвигательнүүд шанарай талаар сүрэнэй эрхим тэмдэгтэ хүртэһэн байна.

Инженер Перякинагай хүтэлбэри доро конструкторско документациин нэгэдэмэл системэ заводто ажалтатай нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

«Электромашина» заводой нэргэжэлтэ А. М. Перякинагай үйлэдбэридэ эдэбхитэй хабаадалсажа, тэрэнэй хүгжөөлгөдө горитой хубитаяа оруулалсажа байдаг. «Шэн габьяата ажалай түлөө». В. И. Ленинэй ойн баярай медальнуудаар, КПСС-эй Буряадай обкомой ба Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар тэрэ шагнагдаһан, заводой Хүндэтэнэй самбарта һуулгагдаһан байха юм.

Нүхэр А. М. Перякина олоной хүдэлмэридэ ходоо хабаададаг, пропагандист, коллективэй соогоо ехэ хүндэтэй, һайн хүн.

В. РАДНАЕВ,
заводой хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ... Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум олон ухибүүдые түрэһэн, хүмүүжүүлһэн 150 эхэнэрые орден ...медальнуудаар шагнаба.

«Эхын алдар» гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдагшадай дунда Баргузинай аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн Эр... Николаевна Цыремпилова, Загарайн аймагай XXI партсъездэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Любовь Андреевна Ракшаева, ... Жамсарановна Цыдыпова, Яруунын аймагай Мужыха тосхондохи тэһоной хүдэлмэрилэгшэ Димит Шираповна ...ева, Нарһата тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Надежда Сергеевна Евдокимова, «Юбилейный» совхозой хүдэлмэрилэгшэ Цэ... Чимитовна Юндунова, Түнхэнэй аймагай Галбай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр ... Базыровна Арлуева болон бусад, ...ндаа 9 хүн.

... эхэнэр «Эхын алдар» гэжэ хоёрдохи шатын ордендо хүртөө. Тэдэнэрэй дунда ... аймагай Удын совхозой хүдэлмэрилэгшэ Анна Гавриловна Борисова, Баргузинай аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Анна Филипповна ...арева, Роза Жамсарановна Аюрова, ...ын аймагай ажаhуудалай хэрэглээнэй хангалгын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ ... Гатуповна Домбиева, Шаралдай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анна Андреевна ...жапова, Улаан-Үдын аймагай Харгана тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Долгор Чимитдоржиевна Банзаракцаева, Баунтын аймагай ДЭУ-гэй хүдэлмэришэн Долгорма ...ндаевна Будаева болон бусад.

«Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор 26, «Эхын медаль» гэһэн нэгэдэхи шатын медальнуудаар 30, хоёрдохи шатын медальаар 61 эхэ шагнагдаа.

БҮГИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съездын хуралдаанда зорюулан социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлхээр республикын дотороо үүсхэл гаргаһан Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой, нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй уряае Саянай совхозой малшад, механизаторнууд нэгэн дуугаар дэмжэжэ, абаһан уялгаяа шэнэлһэн бэлэй. Тиигэжэ тус ажахын хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 9500 центнер ороохо тарга, 3600 центнер мяха, 100 центнер ноһо тушаахаар хараалһан юм. Гаршалан адууһа малайнгаа тоо толгой олошоруулха даабарияа ажалтайгаар дүүргэжэ, үйлэдбэрилһэн продукцинагаа шанарынь үнэ сэнгые сортоор дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха зорилго урдаа табиһан бэлэй. Тэрэ бэдэнэр нилээд сэг үнгэрөө. Эня хугасаа соо совхозой ажалшад абаһан уялгаяа, хараалһан түсэбөө саг болзорто дүүргэжэ, хэлэһэндээ хүрэжэ шадаа.

Нёдондоной сагай уларилай хэды тогтууригүй байбашье, ажахын агрономууд ошожо абаһан ногоо сабшалангаа үндэһэнь һайжаруулжа, һайса үтэжүүлһэн, хаһа састань үһалһан юм. Энэнэйнгээ ашаар ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл хуряажа абаһан байна. Түрүү агроном Д. Ш. Сотников даадаһан 162 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ сабшажа хуряаһан юм.

Мүн тиихэдэ совхозой кукурузашад баян ургаса хуряажа, бүхыдөө 170,7 мянган центнер ногоон эзэ һабшаhа дараба.

Таряалангаа минеральна үтэжүүлгэ ехээр оруулжа, ороохото урюмалнуудайнгаа булагайжа эдилэһэнэнь хойшо бэ үбһэень усадхажа, һайнаар харуулалнайнгаа ашаар байгша ондо ороохо таряанай баян ургаса эрсүүлээ. Намартаа таряа хуряалгаа богони болзорто, саалтагүйгөөр үнгэргэжэ, Эхэ оронойнгоо амбаарта түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер шэниисэ оруулжа амжаһан байна. Эндэ ВЛКСМ-эй XVI съездын делегат байһан, залуу коммунист Клим Сыреновэй хүтэлбэрилдэг звено онсо шалгаржа, түсэбэй ёһоор гектар бүриһөө 13,5 центнер ороохо хуряаха аад, 15,4 центнер шэниисэ хадаа.

Совхозой гол һалбаринуудай нэгэн—мал ажалда хүдэлмэрилдэг хонишод, малшад табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулаа. Гүрэндөө тарган мяха тушаахын түлөө дурсагдагша ажахын малшад үнгэрэгшэ жэлэй зун 3 мянган үхэр холын бэлшээридэ абаашажа һайса адуулһан, хүсэ тамир обхуулһан байна. Зунай бэлшээриин зуун үдэртэ ээлжээнэй малшад малайнгаа түс бүриин шэгнүүрые 85 килограммаар нэмэжэ шадаа. Түрүү малшад Петр Жербаев, Сынды Сымбилова, Владимир Сыренов, Цыренжап Сотников, Шойсорон, Иосиф Тахановтон малайнгаа шэгнүүрые сүүдхын мянган граммаар дээшэлүүлһэн байна.

Тэргүүлэгшэ Д. Х. Дарановай хүтэлбэрилдэг гахайн фермын коллектив мүн лэ горитойхон амжалта түйлөө. Нёдондоной 10 һарын туршада эхэ гахай бүриһөө 11,7 торһоонхо түлжүүлэн абаа. Энэндэ Ханда Будаева, Дари Андреева, Мария Соловьева, Елена Федотова гэгшэдэй хубита ехэла бии. Эдэ нүхэд түрэхэ гахайнуудаа зоотехнигэй заабариин ёһоор харууhалжа, абтаһан торһоонхонуудаа үхэл гаралгүйгөөр түлжүүлдэг юм. Гахайша бүл ингэжэ оролдосотойгоор ажаллаһанайнь ашаар ошоошо жэлэй 10 һарын туршада Саянай совхоз гүрэндөө 1669 центнер тарган мяха тушаажа, түсэбөө 119 центнерээр үлүүлһэн байна.

Басаа Ленинэй түрэһэн ойн баярта жэлдэ ажахын хонишод, һаалишад хараалһан түсэб уялгаяа саг болзортонь дүүргэбэ. Түрүү хонишод Сырен Имескенов, Валентина Сыренова гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100—102 хурьга түлжүүлһэн. Һаалишад Евдокия Сотникова, Раиса Пятницкая, Сырендулма Тонтоева, Нурья Асадулина жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2 мянган килограмм һү һаажа, совхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байна.

Республикымнаа ажахынуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлхээр үүсхэл гаргаһан Саянай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд абаһан түсэб, уялгаяа һаһа састань бэелүүлхээр бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа, гүрэндэ мяха тушааха даабаряа хоёр һараар уридшалан дүүргэһэн юм. Тиихэдэ ноһо оруулха түсэбынь мүн лэ бэелүүлэгдээ.

Мүнөө энэ ажахын малшад, хонишод, механизаторнууд түйлаһан ажалтаараа һанаагаа амарангүй, гурба партиингаа XXIV съездые ажалайнгаа эрхим илалтаар угтахын түлөө бүри эршэтэйгээр ажаллана.

Ю. МИХАЙЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: совхозой машинно-тракторна мастерскойн түмэршэ дархан А. Н. ГОРШКОВ (зүүн гарһаа), МТМ-эй даагша С. З. ТАХАНОВ, токарь Б. О. ЗАЛГАНОВ ажал хүдэлмэрэ тухайгаа ярилдана; зоотехник В. Б. БУРБОЕВ Улаан-Горхоной фермын һаалишадта онсожо, зоотехническэ һуралсал үнгэргэнэ.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ҺАЙХАН БАРААН—ГЭРЭЙ ШЭМЭГ

Репортаж

Улаан-Үдэ хотодо Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика бии. Эндэ жэл соо табан зуун мянган түхэригэй мебель үйлэдбэрилжэ арад зоной хэрэгцээ хангадаг байна. Эндэ бүтээгдэдэг мебель гэбэл: стол, стул, шкаф, шифоньер, сервант, ханой таг, зөөлэн паралон дэбэһэртэй модон оро, диван болон бусад үшөө олон түрэлэй бараанууд болоно. Иимэ мебель мүнөө сагай айл бүлэ бүхэнэй гэрэй шэмэг, аргагүй хэрэгтэй бараа болоно бэшүү.

— Арад зоной ажаһуудалай иимэ үндэр эрилтэ хэрэгцээнүүдые бүрин гүйсэдөөр хангаха зорилгоор мебель бүтээгшэдэй урда табигдана,—гэжэ тус фабрикын директор Алексей Константинович Осетров хөөрэжэ ябаад, бидэннэе цехүүд соогуур дахуулан, дархашуулай ажалтай танилсуулба.

«Энэ фабрикын коллектив түсэбтэ табан жэлэйнгөө даалгабарые болзорһоонь эрдэм эсээр уридшалан, декабриин 21-дэ дүүргээд, түсэбһөө гадуур үшөө 11 мянган түхэригэй бараа үйлэдбэрилһэн байна. 420 мянган түхэригэй мебель худалдаха түсэбөө 480 мянган түхэригтэ хүргөө.

Табан жэлэй туршада фабрикадань хэдэн шэнэ цехүүд байгуулагдаһан, олон хүдэлмэри онһоноруулагдаһан, бүтээсэ ехэтэй шэнэ станок, түхеэрэлгэнүүд табигдаһан байна. Тэрэнэй ашаар предприяти дээрэ ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлжэ, гаргадаг продукциинь шанар һайжараа, иимэ түхеэрэлгөөр элдэб олон түрэлэй мебель үйлэдбэрилдэг болоо. Тэнхээлжэдэ, шэрдэстын шэнэ арга хэрэглэжэ туршэлгэ табигдажа, эндэ ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлээ. Продукциинь шанар нилээд дээшэлээн байха юм. Шэнэ шэнги пластигаар, олон үнгын будагтай пластигаар үнгэлһэн мебельнүүд ехэр гоё гэшэй! Тиимэ стол, шкаф, сервиз, нэмэлт шкаф, стул болон бусадшье үзэхэдэ, ёһотойл һайхан хараагда, сэдьхэлэй баяр бодохоор байна.

Фабрика ганса лэ гүрэнэй наймаанда гараха продукци бүтээнэ бэшэ. Харин ажалшадай захилаар, тэдэнэй өөһэдынь зохёоһон зурагаар дуратай мебельниинь хэжэ үгэдэг болоһой. Мүнөө хүбиин тиимэ захил тон олон. Гадна хүүгэд мебель һайн бүтээлгэ гэбэл, фабрикаһаа дархалмые гэртэ асаруулна болохо. Ажалшадай захилаар хэгдэһэн мебелиие фабрика өөрынгөө машинаар эздэнь буулгажа үгэдэг гуримтай.

Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика республикын ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг министерствын түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Энэ фабрикын коллектив 1970 оной гурбадахи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр министерствын болон профсоюзайгаа обкомой хоёрдохи шан—1600 түхэриг абаһан байна.

Эндэхи бухы хүдэлмэришэдэйнь 60 процент шахуунь коммунис ажалай ударник гэдэг нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Г. М. Овчинниковой бригада халаалаана даалгабарые ходоо 130 процент хүргэжэ дүүргэнэ. Урин дархан А. Я. Михайлов, коммунис ажалай ударник, мүлэгшэ В. Н. Рыжова, хэдэн эдэ хүнүүдые лэ бүдэгээр үнгэлэхэ мэргэжэлтэ Н. Л. Филатова гэгшэд ходоо эрхим шанартай продукци бүтээдэг байна.

Тус фабрикын бүтээһэн продукци республикын бухы аймагуудта абуулагдадаг юм. Гадна энэ жэл Монголой Арадай Республикада 8 мянган түхэригэй мебель ябуулһан байна.

— Фабрикымнай хүдэлмэришэд партиин XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгээр угтахын түлөө социалис мүрысөө улам хүсэтэйгээр эмхидхэн, ажалай үндэр бүтээсэ түйлана. Шэнэ жэлэй түрүүшын кварталай даалгабарые болзорһоонь табан хоногоор урид—мартын 25-да дүүргэжэ, гурба партиинга съездые угтаха гэһэн социалис уялга абаһан байнабди. Хэлэһэндээ хүрэхэл байнабди,—гэжэ фабрикын директор нүхэр Осетров хөөрэнэ.

Д. ЦЫБЕНОВ.

АНДЖЕЛА ДЭВИСЫЕ АБАРХЫН ТҮЛӨӨ

Америкын коммунистка Анджела Дэвисэй амин наһанда аюул тохёолдобо: тэрэниие хайра гамгүйгөөр хэһээлхэ Калифорниин сүүд түхеэржэ байна. Демократи ба эрхэ сүлөө ходо бариматалан хамгаалдаг совет хүнүүд тэрэ дулаа патриоткые үмөөрэн хамгаалһан һанамжаа бүрин шангаар мэдүүлнэ. Америкын арадай алдарта басагые арестовалһыень, сүүдлэжэ байһыень буруушааһан митингнүүд бухы орон соо болобо. Хүдэлмэришэд ба колхозникууд, эрдэмтэд ба соёлой ажал ябуулагшад, студентнүүд ба һурагшад өөһэдынгөө буруушаалые хатуу шангаар, эрид сэхээр мэдүүлһөөр байна. Анджела Дэвисые дары сүлөөлхэ эрилтэ тэдэнэр бултадаа табина.

«Хархисуудые гүтамшагай тамгаар тамгалхал!», «Анджела Дэвисые сүлөөлхэ!» гэһэн лозунгнуудые барингаа Москвагай ситцэй нэгэдэхи фабрикын залуу хүдэлмэришэд митингдэ ерэбэ.

Индеецүүдые түсхай резервацида байлгаха, негрнүүдые ажанагаань геттодо түлхэхэ, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдые түрмэ шанданда хааха, коммунистнүүдые хашаха хабшаха, Вьетнамда бузар муухай дайн сэрэг үйлдэхэ—эдэнь бүхыдөө США-гай засаг баригшадай хорото үйлэ хэрэгүүдэй элдэб талань болоно гэжэ тус предприятиин комсомолой комитедэй секретарь Н. Мильгунова үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ, арадуудай хани барисаанай университедэй бэлэдхэлэй курсада һурагшадай, дэлхэйн 85 оронойн залуушуулай түлөөлэгшэд митинг хэжэ, А. Дэвисые зобоожо байһыень эрид шангаар буруушааба.

Совет эхэнэрнүүд, соёлой, эрдэм-техникын түлөөлэгшэд американ арадай шан зоригто басаганай хуби заяан тушаа һанаагаа ехээр зобоһондоо нэмэл бэшэг бэшэжэ, тэрээн соогоо А. Дэвисые мүрдэхэ зобоохобо зарыг болихо эрилтэ американ засагһархидай урда табиһан байна. Тэрэ бэшэгтэ гар табигшадай дунда: Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй лётчик-космонавт В. В. Николаева-Терешкова, СССР-эй арадай артистка Г. С. Уланова, поэтесса Б. А. Ахмадулина ба бусад бии.

А. Дэвисэй амин наһа абарха, эрдэмтэ ажалаа үргэлжэлүүлхэ арга боломжо тэрээндэ олгохо гүйлтатай бэшэг США-гай президент Р. Никсондо совет мэдээжэ хэдэн эрдэмтэд ябуулба.

Совет эхэнэрнүүдэй комитет, СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитет, СССР-эй студентнүүдэй совет, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитет, СССР-эй Журналистнуудай союз болон ниитын бусад эмхинүүд А. Дэвисые хамгаалһан мэдүүлэлнүүдые хэбэлэ байна.

ЭМХИДХЭХЫ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭЕЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

УЛААН-ҮДЫН АИМАГ

Партиин райкомой тоосоото элидхэл, делегадуудай халаһан үгэнүүдые шагнаад байхадаа, мүнөө үедэ хүдөөгэй коммунистнууд ямар орёо бэрхэ зорилгонуудые шиидхэнэб гэжэ ойлгохоор. Энэ гансахан түсэб даабари дүүргэһэн тухайгаа бэшэ, мүн үйлэдбэриин ашаг үрэ ямар бэ, ажалай бүтээсэ хэр зэргэ дээшэлнэб, продукциин өөрынь үнэ сэн ямар бэ, эрдэмэй туйлалтанууд ба түрүү дүй дуршал хэр оролдосотойгоор хэрэглэгдэнэб, арад зоной дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэр шадабаритайгаар абуулагданаб, ажалшадай мэргэжэл дээшэлүүлгээр юун хэгдэнэб гэжэ тодорхойгоор хөөрэлдэһэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ партиин райкомой, партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы хүсэн шадабаринь харла байса дээшэлжэ. Аймагай ажахынуудай урда табигдаһан зорилгонууд урдынхиһаа шалаад ургашатайгаар шиидхэгдэһэн байха юм.

Улаан-Үдын аймаг город шадарай, хаядань хадхажа һууһан хадаа, хотын хүн зониие һүөөр, үндэгөөр, овощ болон хартаабхаар хангаха гол зорилготой. Энэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө, урдынхида орходоо мал бүри абтаһан һүнэй хэмжээн 21 процент, маханай—12 процент дээшэлээ. Һүүлэй табан жэлдэ үнеэн бүриһөө 250 килограмм һүн ехээр һаагдадаг болоод, мүнөө 2200 килограммда хүрэгдөө. Аймагай 40 һаалишад үнеэн бүриһөө 2500 килограммһаа дээшэ, 185 һаалишад—2 мянга гаран килограмм һү һааһан байна. «Байгал» племхоз табан жэлдэ үнеэн бүриһөө 1300 килограммаар ехэ һү һаадаг болоо. Хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһон, тахяа бүриһөө 115 үндэгэн абтана.

Адууһа малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень ехэдхэхын тула аймагай партийна организаци тэжээл бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Эдэ жэлнүүдтэ 3500 гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Тоосоото үедэ үбһэ ногооной ургаса гектар бүридэ 4 центнерээр нэмэжэ, мүнөө гектарай 16,6 центнерто хүрөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэжээлэй үнэтэ ургамал—кукурузу ехээр таригдадаг болоод, гектар бүриһөө дунда зэргээр 300 центнер ногоо сабшаһан хураагдана. Һайн шанартай силос дараха зорилгоор кукурузэ горох хоёрые, обёос горох хоёрые холижо таридаг болоһон.

Аймагай ажахинууд гүрэндэ ороһо тариа, овощ худалдаха табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Зүгөөр хартаабха ургуулжа, гүрэндэ тушаахада даабари дүүргэгдөөгүй үлөө.

Тоосоото үедэ аймагай колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин болон соёл гэгээрэлэй барилганууд олоор бүтээгдээ. Малшадай ажал еэхэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. Тэрэнэй ашаар эдэ жэлнүүдтэ ажалай бүтээсэ 9 процентээр дээшэлһэн байха юм.

Аймагай промышленна предприятинууд табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ. Предприятинуудай түхеэрэлгэнүүд һайжарһан байна.

Эдэ амжалтанууд нэн түрүүн партиин райкомой, партийна эхин организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри шалаад һайжаруулһанай ашаа үрэ мүн. Ажахы бүхэндэ томо партийна организаци бии болоһон. Коммунистнуудай 60 гаран процентнь үйлэдбэри дээрэ ажаллажа, ажалай үльгэр жэшээ харуулна. 140 пропагандист, 400 лектор, 200 политинформатор, 300 агитатор арад зоной дунда ойлгуулхамжын хүдэлмэри абуужа, социалис мүрысөө үүсхэнэ. Мүн соёлэй олон байшан, клуб, библиотекэнүүд арад зониие хүмүүжүүлхэ, ажалшадай эдэбхи түсхэл дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһээр байна юм.

Тиигэбэшье тоосоото элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Б. Иринчеев**, үгэ халаһан делегадууд хэрэглэгдөөгүй арга боломжонуудта, ажал хүдэлмэридэнь бии байгаа дутагдалнуудта гол анхарал хандуулһан байна. Илангаяа малай тоо толгойн үсөөрһэниинь гэмшэлтэй. Эхэ малай олоороо һүбайрһанһаа, малай үхэл гараада ороһонһоо 8 мянган центнер махан алдагдаһан жэшээтэй. Мүн гүрэндэ туранхай мал худалдажа, ажахынууд 102 мянган түхэриг алдаһан байна бэшүү.

Эдэ бүгэдэ партиин райкомой, зарим партийна эхин организацинуудай эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри дутагдалтайгаар абуулһанһаа болоо гээшэ. Нэн түрүүн «Дружба», «Восход» колхозуудай, «Пригородный» совхозой партийна организацинууд хангалтагүйгөөр хүдэлһэн байна.

Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха табан жэлэй түсэбые бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа «Маяк» колхозой партнкомой секретарь **М. Е. Гребенщиков** хэлэжэ зүүраа, олон дутагдал тушаа тэмдэглээ. Түбхын түрүүндэ ехэ малай тоо биратай олошорноогүй, адууһа малай үүлтэр һайжаруулха талаар оролдолго багаар гаргагдана. Хартаабхын ургаса недэгүйхэн байһаар. Продукциин өөрын үнэ сэн ехэ зандаа. Шэнэ табан жэлэй түсэб дүүргэхын тула эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэгүйдэ аргагүй.

Һүүлэй табан жэлдэ Ивалгын ОПХ ороһо тарианай, овощ болон хартаабхын, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлжэ, урдынхида орходоо үнеэн бүриһөө 550 килограммаар ехэ һү һааһан, хонин бүриһөө 1,9 килограмм нооһо ехээр хайшалжа абаа. Тиигэбэшье ажахынай үнэлөөрөө жэшээтэ болоһо үшөө шадаагүй гээд ОПХ-гай директор **А. И. Плотников** мэдүүлээ. Мал ажалнай промышленна һуури дээрэ табигдажа шадаагүй. Тэндэ ажалай эмхидхэл хуушаараа тооной байһаар. Һайжаруулагдаһан балшэри бага хэрэглэгдэнэ. Ойрын жэлнүүдтэ ороһо тарианай ургасые гектарай 16—17 центнерто хүргэхэ, тэжээл бэлэдхэлгые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ арга боломжотой байһан тухайгаа үгэ хэлэгшэ элирхэйлбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гахайн ферме даагша **И. П. Гуслякова**й халаһан үгэ бултандэ һайшаагдаа. Тэрэ гахай тарялангай, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар колхозойнгоо табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэһэн тухай хэлээд, гахай үсхэбэрилхэдэ ямар ехэ ашаа үратай байһыень дурдаа. 1970 ондо зунай байра барижа, 80 эхэ гахай үлүү гулгануулжа, 818 поршоонхо худалдаһанай ашаар 21800 түхэриг олзо колхоздоо оруулһан байна. Гүрэндэ гахайн маха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн, тушаагдаһан гахай бүхэниинь 105 килограмм болоо. Гахай шахан таргалуулха һайн байра хэрэгтэй. Тэндэ бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулжа шадаа һаа, маханай өөрын үнэ сэн эрид хямдаруулха һэн гэбэ. Теэд мүнөө дээрээ тиимэ байрын захид проект үгы хадань барилга газарта татагдана.

Бүхы юумэндээ гамтайгаар хандажа, үйлэдбэриин хүбинуудта ажахын тоосооной гурим хэрэглэһэнэй ашаар ажахымнай жэл бүри олзотожо гарана гээд «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **П. Н. Лубсанов** мэдүүлээ. Тиигэбэшье мал олоороо һүбайржа, үхэжэ, колхозой экономикодо ехэхэн хохидол ушаруулна. Энэ нэн түрүүн аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна мэргэжэлтэдэй һулаар ажаллажа, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлжэ шадаагүйһөө болоо гээд тэрэ шүүмжэлээ.

Партиин райком, олохон партийна эхин организацинууд ажахын далнуудта һамаарха лэ, арад дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ... уялгаяа мартана гэжэ «При...ный» совхозой директор **М. А...жевников** ажаглаа.

Хүдөө ажахые ашаг үрэ ... болгохо хэрэгтэ түрүүшүүлэй дуршал, эрдэмэй туйлалтануудые гэнээр хэрэглэхэ тухай турш... станциин директорэй орлогшо **Емельянов**, хүдөө ажахын упр...иини начальник **П. А. Горбунов** шэд хэлээ.

Кадрнуудые шалгэн олохо, ...сотойгоор һургаха, залуушуулай...наар ажаллаха, һураха, сэнгэ...га олгохо тухайтэ зөөлгэлүүд ... **Нимаев, С. Г. Лумбунов** ... байна.

Аймагай партийна конферен... КПСС-эй обкомой секретарь ... **Медведев** хабаадажа, далгараһ... хэлээ.

* * *

Конференциин һүүлээр б... эмхидхэлэй пленум дээрэ КП... райкомой нэгэдэхи секретарьяар ... **Шомоев**, секретарьнуудаар ... **Бутиновский, Н. Я. Сыщун** ... һунгагдаа.

Б. ГЫЛЫК...

МҮРЫСӨӨГСӨР МҮНДЭЛҺЭН ИЛАЛТА

Управлениин главна зоотехник К. А. Торгэшин стол дээрэ байһан мүрысөөнэй бюллетеньнүүдые нээжэ хараад:—«Гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб Зандинай фермынхид бүри сентябрь һарада дүүргэһэн байна. 1120 центнер худалдаха даабаряа арба һара соо 1210 центнерто хүргөө»—гэбэ. Тиигээд лэ Зандин оложобо Мухар-Шэбэрһээ гарабабди.

...Фермые даагша М. Д. Дашабалбаровые ажал дээрэнь олобобди. Тэрэ өөрынгөө хүтэлбэрилдэг ажахитай бидэниие танилсуулба. Түс ферме аймагай бусад ажахынуудай һаалиин фермэнүүдһээ зүгтээрээшье ондоо бэшэ. Малай байра, нухэн, худаг, тугалай дулаан дал гэхэ мэтэ барилганууд шэнэ бэшэшье һаа, түгэс балдаһан, һаял асарагдаһан сагаан, ногоон һэлмэмэн, үбһэн хороо соо обоолотой. Дал сооһоо саваар, шэбхэ шибаһаниинь гаргагдаһанхай, жэжэ заһабарилгашье балай харагданагүй.

Ажал хүдэлмэри тухайнь һониргобобди.

— «Һайрхажэрхихаар тиимэ шэнэ юумэн бидэндэ үгы даа. Агууехэ багша Ильичэйнгээ түрэһөөр 100 жэлэйнь алдарта ойе ажалай амжалтаар угтаха, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл совхознай бүри 1967 ондо республика дотор гаргаа бэлэй. Иимэ ехэ харюусалгатай уялга бэе дээрээ даажа абахадаа, тэрэниие дүүргэхэ гэһэн нэгэл зорилготойгоор ажаллажа байнал даа»,—гээд аймаг соогоо суута тараһан үнинэй һаалишан Цыденова Гылыма харюусаба.

Эзэниһээ урда жэлнүүдтэ эндэхи һаалишад аймагай 28 фермэнүүдһээ гадна, совхоз соогоо гэзэгдэнги фермэнүүдэй тоодо орожо ябадаг ааб, гэнтэ нэгэ жэлэй туршада яагаад түрүүшүүлэй зэргэдэ гарабаб гэһэн асуудал табигдана.

Суулгын совхозой Зандинай фермэдэ 120 үнеэд тоологдодог. Мүнөө эндэ 94 үнеэдһээ үдэр бүри 340—350 килограмм һүн һаагдана. Жэлэй эхинһээ хойшо ехэ һүнэй түлөө тэмсэл фермын 6 һаалишадай дунда үдэр бүри улам эршэдэнэ. Түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын—В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэгэй жэлдэ фермэдээ үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һааха гэһэн уялгаа сентябриин нэгэндэ дүүргэжэ, ноябриин нэгэнэй байдалаар 1601 килограмм һү һаагаад байна. Тиихэдэ түрүү һаалишад Гылыма Цыденова, Мыдыкцу Доржиева, Дулма Дашинимаева гэгшэд түс бүридөө үнеэн бүриһөө 1900—1800 килограмм һү һаада гэһэн ойн бэлэгэй жэлэй уялгые болзорһоонь холо урид дүүргэһэнхэй.

Сагаан эдеэ сэлгидүүлхэ осол һайн саг—зунай һаранууды ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, һаалгаа улам дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табихадаа, һаалишад нэн түрүүн үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа, сүүдхын гурба дахин һааха гэжэ шиидэһэн һэн. Тиигээд лэ июниин эхинһээ сентябриин 10 хүрэтэр үдэртөө гурба удаа һаагдахадаа, үнеэн бүхэнһөө 10—13 килограмм һүн абтаа. Малайнь бэлшээри тиимэшье ехэ, һайн гэжэ холоһын аргагүй. Хэйшээшье гара—тойроод тарианай газар. Ехэнхи бэлшээринь тосхоной арьяар нэмжыһэн ой соо. Тиимэшье үхэршэд Ринчин Гомбожапов, Дамба Санжиев, Лыгден Дамбадоржиев гэгшэд зунай дүрбэ һара соо үнеэдээ үглөөнэй 6-һаа һүнинэй 3 час хүрэтэр хорёодонь оруулжагүй. Үдэрэй һаалга 12 часта бэлшээри дээрэнь үнгэргэгдэдэг байһан.

Республикын түрүү һаалишадай жэшээгээр зунай дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һүнэй түлөө тэмсэлдэ һаалишад, үхэр адуулагшадайнгаа оролдолгонь совхозой дирекци, партком ба хүдэлмэришэдэй комитет материальна болон сэдьхэл бодолой талаар урмашуулгын, социалис мүрысөөнэй гуримуудые шэнээр зохёожо, малшадтай танилсуулһан, зэбхэд үндэһэлэн, ниитэ-ойлгуулхамжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулагдаһан байна. Фермэнүүдэй, һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн «Табан жэлэй түсэбые—болзорһоо урид бэелүүлхэ!» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэнэ. Дунгын һара, квартал бүхэндэ сонсологдожо, һаалишад, үхэршэдэй дунда зүбшэн хэлсэгдэдэг, тиихэдэ хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд илэрүүлэгдэнэ, дутуу дундануудаа усадхаха талаар бодото хэмжээнүүд абтадаг һэн. Һарынгаа уялга дүүргэһэн һаалиин фермэдэ совхозой дирекциин, парткомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Зандинай фермынхид дамжуулгын Улаан тугые мартһаа сентябрь һара хүрэтэр алдангүй байгаа. Гадна мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан һаалишад мүнгэн шанда хүртэдэг. Жэшээнь, һаалишад Г. Цыденова, Д. Санжиева, Д. Дашинимаева болон бусад һү һааха һара, квартал бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө жэлэй эхинһээ хойшо хэдэн удаа урмашуулагдаа. Эрхим һаалишан Г. Цыденова һаяхан Москва хотодо ВДНХ-да ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдаба. Һү һаалга дээшэлүүлгэдэ үхэр адуулагшадай хубита ялангаяа ехэ бшуу. Тиимэһээ тэдэнэр һаагдаһан һүнэй зэргээр салин абадаг, урмашуулагдадаг. Гурбадахи кварталай дүнгөөр үхэршэн Р. Гомбожапов 20 түхэригөөр урмашуулагдаа.

Зандинай фермэдэ ажалай эмхидхэл яһала һайн. Коллективынь эбтэй эетэй. Хүн бүхэн өөрынгөө ажалда харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Тэндэ саг үргэлжын партийна бүлэг байгуулагданхай. Тэрэниие 1938 онһоо хойшо партиин гэшүүн, тугалшан Бальжима Житмитовна Жигмитова хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ. Бүлэгэй гэшүүд малшадай ажалые өөһэдынгөө хинамжа доро абанхай. Бүлэгтэнь гурбан коммунистнууд: фермые даагша М. Д. Дашабалбаров, һаалишан Г. Цыденова, тугалшан В. Ж. Жигмитова. Партийна бүлэгэй абаһан шиидхэбэри фермэдэнь заатагүй, өөрын сагта бэелүүлэгдэжэ уялга гэжэ тоологдодог. Ямар нэгэн шухала асуудалай гарабал, коллективэй суглаан тэрэ дары зарлагдажа зүбшэн хэлсэгдэдэг. Бүлэгэй гэшүүд фермэдээ ойлгуулхамжын хүдэлмэри абуулдаг, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргажа, һаалишадта дуулгадаг. Хэн нэгэнэй журам эбдээ һаань гү, али ажалдаа хайнга хэрэгээр хандаа һаань, малшадай суглаан дээрэ энэ асуудал тэрэ үдэртөө табигдадаг.

Һү һаалга дээшэлүүлгэ үнеэдэй тугаллалгаһаа сэхэ дулдыдаха бшуу. Тиимэһээ энэ асуудалые партийна бүлэг нарижаар шалгажа байдаг. Үрэжүүлгын тоо бүридхэлые фермые даагша өөрөө бэелүүлдэг. Түсэбэй ёһоор гурбан квартал соо 94 тугал абтаха аад, 100 толгой абтаа.

Һаалишадай ажалые мүнгэн дээрэ гаргаад үзэбэл, абтаһан центнер һүнэй үнэ сэн 15 түхэригтэ хүрөө. (Жэлэйнь түсэб совхоздо 19 түхэриг). Фермынхид үнгэрһэн гурбан квартал соо ганса һүнһөө 22 мянга 287 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоһон, Зандинай фермынхид даабаринһаа гадуур 300 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, эдэ үдэрнүүдтэ урма зоригтойгоор ажаллажа байнад. Хаһын үедөө хүрэхэ арга боломжо тэдэндэ бии. Отделенидэнь бии байгаа 584 толгой үхэрнүүдтэ, 10 тугалнуудта түсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэнхэй. Бүхыдөө 5768 центнер үбһэн шарга дээрэ сомологдонхой, 14708 центнер кукурузын силос фермын газаа дарагданхай, 1840 центнер ногоон һоломон сүүрлүүлэгдэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ һаалгахай үнеэн бүхэндэ сүүдхын 800 грамм талха тарианай оуйл, 15 килограмм кукурузын силос, даабаритайгаар эһээгдэһэн, хэршэгдэһэн һоломон дураар сооһь үгтэнэ. Фермэдэнь дулаасуулагдаһан уһан саг үргэлжэ байдаг.

Б. ЖАМБАЛОВ.

Совет орон доторно

Үбэл—һуралсалай саһа

Алтайда үбэлэй бүгэдэ ниитын экономическа һуралсал эхилээ. 35 мянган тариашад, свёклошод, мал ажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һуража захалба. Хизаарай бүхы районуудаар хүдөө ажахын эрдэмэй университедүүд, хэрин колхоз, совхозуудта экономико шудалха һургуулинууд эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ һурагшад ажалые эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэхэ, ороһо тарианай, һүнэй, маханай өөрын үнэ хямдаруулха аргануудые шэнжэлнэ, ажахын тоосооной гол гуримтай танилсана.

(ТАСС-ай корр).

Барнаул.

Рудатай эшелонууд

БЕЛГОРОД. «Центроруда» трестын предприятинууд сүүдхэ соо 50 мянган тонно түмэрэй руда гаргажа абана. Энэнь табан жэлэй түсэбэй эхинэйхи нэгэ хахад дахин ехэ бшуу. Ехэ ашаатай эшелонууд эндэһээ Липецк, Тула, Макеевкэ, Череповец, Новотроицк, Магнитогорск тээшэ час бүри гарадаг.

Бассейнэй предприятинууд 70 миллион шахуу тонно руда металлургинуудта үгэжэ, табан жэлэйнгээ даабари дүүргэбэ.

Тайгын басаган

КЫЗЫЛ. (ТАСС). Сер... Бараниние Тувада бар... даа магтадаг. Ангууша орошон угтай, хүбшэ та... гын тосхондо өөдөө болоһ... энэ басаган ангай мүр х... лаг бэрхэшүүлэй нэгэн ... ложо, республика дотор суурханхай. Серен 20 жэл... туршада мянган булга, ... ба мянган хэрмэ барна. ... вын ангууша басаган... ажалайнь амжалта Лен... нэй орденоор тэмдэглэгд...

«Хойто зүгэй» автобус

ОРЕЛ. (ТАСС). Ав... транспортын научно-шэнж... лэлгын институдай Орл... ско туршалгын заводой ... женернүүд «ЛИАЗ-158...» гэжэ автобусые дулаа... һэльбээд, олоор бүтээн г... гадаг болонхой. Иимэ ... тобус ямаршье хүйтэн... һаатахагүй, пассажирнуу... шье даарадаггүй юм.

«Хойто зүгэй» автобу... заводто хэгдэһэн турша... һайнаар үнгэрөө. Түр... шын иимэ машина Эрх... гэй область эльгээгдэбэ.

Воронеж городой «Элек... сигнал» заводой коллектив ... гэрһэн жэлдэ «Рекорд-В3...» түхэлэй шэнэ телевизорнууд бүтээн гаргажа эхилһэн бай...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түс заво... хүдэлмэрилэгшэ А. Гончар... «Рекорд-В301» түхэлэй теле...зор шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохрони...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сельхозтехникын» Оронгын отделениин эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн Василий Николаевич Попов. Энэ нүхэр түс отделенидэ слесарёор хүдэлмэрилхэ зуураа, мэргэжэлээ һайнаар шудалжа, ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлана. Мүнөө колхоз болон совхозуудай машина, бусад техникэ заһабарилхадаа, хэлээн бүриингөө даабариие 120—125 процент дүүргэнэ. Тэрэнэй хэһэн ажал хэдсэдөө һайн шанартай байдаг юм.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АМЖАЛТА АСАРҺАН ТАБАН ЖЭЛ

Үнгэрһэн жэлнай совет арад зоной ажабайдалда тон ехэ удха шанартай байгаа. Нэгэдэхеэр, тэрэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэл гүйсэһэниие тэмдэглэжэ байһан үе, хоёрдохёор, наймадахи табан жэлэй түсэбэй һүүлшын жэл болоо. Тэрэнһээ гадна, манай гүрэнэй ажалшан арад Коммунис партиингаа түүхэтэ XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула социалис шэнэ уялганууды абаһан байна.

Тэдэнэй дундаһаа Буряадай территориальна геологическа управлениин коллектив үнгэрһэн жэлдэ бахал ехэ амжалта туйлажа, шэнэ 1971 ониие ажалай амжалтаар угтаһан байна.

Манай геологическа парти, экспедици, отрядууд республикынгаа бүхы аймагуудта ехэ хүдэлмэри абуулдаг юм. Саяан уулаар, Баунт, Ярууны тайга, шамагуудаар, урда зүгэйнь үхэр талануудаар, хото, ойрдоһые газарнуудаар хахаар мэрёор, вертолёдоор, ябагаарша ябажа, геологууд байгаалиин баялигуудые бэдэрдэг, шэнжэлдэг шуу.

Тиихэ зуурда ашагта малтамалнуудай бага, ехэшье хэбтэшэнүүдые олоһон лэ байдаг. Республикынгаа эрээдүйн хүгжэлтэдэ шухала хэрэгтэй түүхэй эдэй баян бааза бии болгохын, ашаглагдажа байгаа предприятинуудые хангахын, мүн сэбэр уһанай нөөсэ арьбадхаха, минеральна үтэжүүлгэ үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй минерал олохо талаар үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо ехэ ажал хэгдэһэн байна.

Түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа манай управлениин коллектив ноябриин 7-до дүүргэһэн юм. Тиихэ зуурда хэдэб ашагта малтамалнуудые элирхэйлхэ хараа түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэди. Жэшээлхэдэ, табан жэл соо алтанай хэбтэшэ тодорхойлхо түсэбөө 100 процент, апатитдаар—174,8 процент, хризотил-асбестаар—371,5 процент. Эдэ соо, баримтанууд айхабтар ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн харуулна.

Республика доторхи ашагта малтамалнуудаар бага шэнэ газар табан жэлэй турша соо олдожэ, нөөсэлгын гүрэнэй комиссдар баталагдаһан байна. Тэдэнэй даргаар һаяын сагта ехэ ехэ предприяти, тосхон түхеэрэгдэжэ эхилхэ юм. Зарим газарнуудтань зарим министерствануудай хүсөөр шэнжэлгэ-бэдэрэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа.

1966—1970 онуудай туршада ашагта малтамалнуудаар байдаг хэдэн үүрхай промышленна ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ ганса 1970 ондо барилгын материал абадаг дүрбэн үүрхай ашаглалгада тушаагдаа. Баунтын аймагай Цинканай приискдэ алтанай хэдэн үүрхай шэнээр нээгдэнхэй.

Эдэ бүхы амжалтанууд манда өөрөө ерэш бэшэ. Тэдэ баялигуудые олохо, тодорхойлхын тула манай геологууд ехэхэн оролдолго гаргаа: хүдэлмэриингөө технологи ба эмхидхэл һайжаруулаа, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлээ, шэнэ техникэ хэрэглээ, ухаалан зохёогшод болон урлан нарижуулагшадай дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар «425,6 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байна.

Тобшолон хэлэхэдэ, Буряадай геологическа управлениин республика доторо ашагта малтамалнуудай баян бааза хүгжөөхын тула горитой хүдэлмэри хэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа бшуу. Эдэ амжалта экспедици, парти, отряд бүриин даалһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаһанайнь ашаа үрэ мүн. Коллектив бүхэнэй ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, Сырей-Еши Будаевич Пархаевые абаад үзэе. Энэмнай «АТС», «АТЛ» маркын тягачнуудай жолоошон, слесарь хүн. Арбан хоёр жэлэй туршада энэ транспортдэ хүдэлхэ зуураа, ядаб хүшэр хүндэ харгытай хойто зүгэй Орехиткан, Доныреэн, Чая, Сынпыр гэхэ мэтэ газарнуудта тиишэ түрүүшын зүргэ гаргажа, геологуудта бараа хөөдэг байха юм.

Уда-Витимэй экспедициин хүтэлбэрилэгшэ, залуу наһандаа Саян, Баунтын хадануудые малтажа, геологэй ёһотой шарууг һургуули дабажа гараһан А. И. Попов бултанда үльгэр жэшээ харуулдаг. Тиихэдэ В. В. Дугаров, И. Н. Пронин, И. С. Грыдин, Э. Г. Таддас, С. В. Тулупов, И. Е. Чертков болон бусадые дурдангүй үнгэрхын аргагүй.

Түрэл нютагайнгаа байгаалиин баялигуудые шэнжэлхэ, тэрэнэй хэбтэшын хэмжээ тодорхойлхын тула ехэ дуршал шадабари, эрхим мэргэжэл хэрэгтэй гэжэ манай геологууд һайн мэдэнэ. Ахамад геологууд М. Н. Гриневич, Б. П. Будреватых, А. И. Сиротин, Н. С. Урманов, Г. К. Пономарев, В. Г. Елгин, М. А. Доронина болон бусадай хүтэлбэри доро эрхим һайн амжалтануудые манай коллектив үнгэрһэн табан жэл соо туйлаба.

П. ШОБОГОРОВ,
Буряадай геологическа управлениин главна геолог.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ЭРХИМҮҮДТЭ—ШАГНАЛ

ВЛКСМ-эй обкомой Хүндэлэлэй локомотив-вагон заһабарилгын заводой комсомолшууд, залуушуул ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэхэдэ, арадай зөөри алмалта арьбалалтада эдэбхитэйгээр хабаадана. Ойн баярай жэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэлвэ гаргаһан түрүүшүүл һайхан шагналда хүртэбэ.

ВЛКСМ-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар ОГТ-гай инженер-технолог Н. Кравцов, локомотив-заһабарилгын цехэй комсорг В. Иванов гэгшэд шагнагдаа. Үйлэдбэридэ түрүү ябаһан вагонно-колесно цехэй слесарь А. Лубсанов, инорьна цехэй слесарь Ю. Дорждых, локомотив-заһабарилгын цехэй коммунист-залуушуулай бригадын бригадир Г. Усольцев, заводой түсэблэлгын-экономическэ таһагай ахалагша статистик Т. Чертенко гэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогуудые абаба.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮРГЭ

ХЯАСТА. «Родина» колхозой гэшүүдэй табан жэлэйнгээ түсэбые ямараар дүүргэжэ, партиин XXIV съездые ямар амжалтаар угтажа байһанда зориулагдаһан түстаар номер «Ленинэй туг» газетэ гаргаба.

Энэдэ нютагай коммунистнуудай ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ. Парткомой секретарь нүхэр И. Ключеревэй статья соо партийна эхин организацинуудай социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ямар хүдэлмэри абуулжа байһаниинь тэмдэглэгдэнэ. Партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые өргөн нарижаар сахижа, ажалдаа эрхим жэшээ харуулжа ябадаг хүнүүд эндэ олон. Ойн баярай жэлдэ кукурузашан Г. И. Дамдинов даадаг участогуудһаа гектар бүриин 320 центнер ургаса хураагаа. Үбэр-Харзатын тракторна бригадын бригадир, коммунист И. И. Яковлев ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, ороһо тарианай баян ургаса хураагаа.

Түс колхозой ажахын хүгжэлтэ тухай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Агафонов, главна агроном нүхэр Ворова гэгшэд хөөрэнэ. Нютагай эдэбхитэд тухай Тамирай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр И. Бурлаков һонирхолтойгоор бэшээ.

Манай корр.

Энэ хуудаһандамнай Н. Намсараевай нэрэмжэтэ Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ хүдэлдэг „Залуу зохёолшо" гэжэ кружогой гэшүүдэй түрүүшын туршалганuудтай танилсахат.

ХОНХО

№ 20

ТУРШАЛГАНУУДҺААНЬ ТОҺОН ДУҺАЛАГ!

[...]үрбүүк наһан... Үнгэрөө онуу[д] [...] һөөргөө бусадаг бэшэ. Тэрэ арбаад гаратай ябахадаа, [...] гээ һаа, түргөөр ургажа, [...] зэргэ хүн болохомни ааб гэжэ [...] ябахадаа, хүнэй дуулаагүй-[...], хоолойгоо хашан [...], эрэ хүн шэнги бүдүүнээр [...] уядаг ябахадаа, баламар [...] санагые тоохошьегүйш даа... Тэрэ энээхэн хаһадаа үхибүүд [...], зохёол бэшээд туршадаг. [...] бүхы хүн поэт ябаа [...] гэжэ хэлсэдэгынь дүбтэйшье [...] болоо хаш.

[...] Хэжэнгээр ябаад ерээ [...]. Хэжэнгын дунда һургуулида [...] табан зуугаад одоршууд эрдэм [...] шатые шудална. Нааад [...] багшанар тэрэ олон үхибүү-[...] һургана, хүмүүжүүлнэ.

[Хэ]жэнгын дунда һургуулида уран [зох]ёолой кружок эмхидхэгдэhэер [...] гэжэ дууладаг һэн. Тэрэ [кр]ужогто эхин түрүүшын «хатуу-[...]» гараһан, шүлэг мэдэхэ бо-[...] болоһон нүхэдһөөшье та-[...] тухай дулаахан үгэнүүдые дуу-[...] байгааб.

[...] Хэжэнгэдэ хоёрхон үдэрэй [...] байха зуураа, кружогой [...] тудалдажа шадаагүйшни [...] ааб даа. Тиигэбэшье бу-[...] кабинедтэ ороходоо, [кр]ужогой хүдэлмэри унтаршоогүй, [...] хэдэлдэг юм байна гэжэ ту-[...] һээ. Тэрэнии шудһаэ үндэ-[...] гэхэдэ, «Зүрхэнэй дуунууд» [...] һонин һаяхан гаргагда-[...] байгаа. Мүн баһа эдир зураашан-[...] зурагуудай ялалжээтэ выставка [...] горитойхон һуури эзэлэнги. [...] зурагуудынь хүүгэдэй унша-[...] зохёолнуудай удхаар зурагдаһан.

[...] хэлэнэй багшанар **Н. Н. [Нам]сараев, Р. Б. Шойнжуров** гэ-[...] үхибүүдые түрэл буряад хэлэн-[...] дуршуулха, һонирхол түрүүлхэ [...] ехэл оролдодог байна. Түрэлхи [...] кружогойшье хэшээл-[...] орожо танилсаха тухай бо-[...] һаа, үхибүүдэй түрүүшын [тур]шалгануудтай ушараав. «Зүрхэ-[нэй] дуунууд» толилогдоһон зүйлнүү-[дые] һайрхан уншаав.

«Зүрхэнэй дуунууд» шүлэгүүдэй [...] тоолоордоо байһан эдиршүүл хожомоо бүхэ поэдүүд, уран зохёолшод болохо гү, али үгы гү, гэжэ мүнөө баталан хэлэхэ аргагүй байгаа. Тэрэниие ниатгал сэг зад-рүүлха.

Эдиршүүлэй зохёолнууд соо ада-риатайлавууд мүрнүүд, гүүрһэ ба-раад заhажархихоор, һуури байраа олоогүй гү, али буруу хэрэглэгдэ-һэн үгэнүүд бии даа. Тэд ондоо байха аргань үгы бшуу даа. Эхи-лэн бэшэдэг үедөө бүхэ шахуу тиимэрхүүнүүд байхаа һанадаг бэшэ аалди?

Муу юумэнь юуб гэхэдэ, зарим шүлэгүүд, найруулгануудсоо үзэгэй, сэглэлтын тэмдэгэй алдуунууд дай-раландаг! Энэмнай хүлисэшэгүй юу-мэн гэшэ гэжэ һанагдана. Түрэл бу-ряад хэлэн дээрээ шүлэг зохёожо туршадаг хүн грамматикые эзэтэгүй һайн мэдэхэ ёһотой. Юрэдөө, бу-ряад хэлэндэ тиим зүрхэнһөө дур-лаһан хүнүүд грамматика халирхай-гаарше мэдэе һаа, үзэгэй, сэглэл-тын тэмдэгэй алдуунуудые гаргадаг-гүйл байгша. Юундэб гэхэдэ, тэдэш буряад хэлэн дээрээ гараһан бүхы зохёолтой танилсадаг, буряад газе-тэ үдэр бүри уншадаг байна ха юм.

Ямар үгэдэ хэн алдуу гарганаб гэжэ би энд нэрлэхэгүйб. Шүлэ-гүүдээ дахин уншажа үзэхэдөө, алдуугаа өөһэдөө обёорхо бээ гэжэ найдагдана. Үгышье һаа, багшана-рынь олгуулна ааб даа.

Олон шабинарайнгаа бэшэһэн шү-лэгүүдые суглуулжа, багшанарынь манда ялгэжээ. Тэдэнэй заримыень эдир уншагшадай анхаралда дурад-хаха гэлсээбди.

Олонхи эдиршүүл зараһан үзэ-һэнөө, оршон тойрон байһан байда-лаа, байгаалиие зурагнана. Энинь нэгэ талаһаа һайн гэжэ һанагдана. Хүн гэшэ анха түрүүн зохёол бэ-шэжэ туршахан гээ һаа, тон лэ һайн мэдэхэ юумэнһөө эхилхэ ёһо-той гэжэ ахамад поэдүүд һургадаг. Уншахаарнашье, һайса мэдэхэ темэсэ абаад бэшэхэдэш, харатай үгэнүүда-шье бэдэр олдодог шэнги юм.

Нүгөө талаһаа тэрэ зурагланүү-дынь юрэнхы үгэнүүдээр хэлэһэн юрэ хоорсон болошоно. Заримандаа толгой холбоотошьегүй, зүгээр бадаг-лалхабинууд. Жэшээ болгон, 5-дахи «А» классай һурагшын «Үбэл ерэбэ» гэжэ шүлэгһөө нэгэ бадаг хө-рүүлэе:

Хүйтэн үбэл ерэбэ,
Хүүгэд санаар наадана,
Хүбүүд хамараа баринхай,
Хайшаашьеб тиишэ ошоно.

Эдэ мүрнүүд соо буруугаар хэлэг-дэһэн нэгэшье бодол үгы. Зүгээр ниимэ зүб бодолнуудые бүри гоёор, онго уншалгаар хүнэй зүрхэ сэдь-хэлдэ хадуугдашахаар хэлэхэ гэжэ автор оролдохо байгаал даа.

Бидэ энэ һурагшын шүлэг дээрэ тогтоходоо, өөсэ муу байһандаш тиигэбэ бэшэбди. Шанараараа бүхы үхибүүдэй шүлэгүүд адлирхуу. Нэ-дээрээ хараһан юумэнэ зурагалһан үүхэлтэй. Тэзд тэдэнэ соонь поэ-зиин анисхал үгы байна бшуу. Жэ-шээнь, поэт Б. Абидуев «Үбэлэй һүниин утаханда харахал сонхоороо хэбтэхэдэнь бэшэһэн шүлэг соогоо арбан табанай һара тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй. Тэзд бидэ шүлэгынь уншахадаа, нюдэндөө арбан табанай һарын дүрсые харадагбди. Юундэ? Юундэб гэхэдэ, поэт һарые элир-хэйлэн зурагалһан тон хэрэгтэй эпи-тет оложо шадаа. «Тэргэн шалха-гар һара» гэжэ поэт бэшээ бшуу. Энэмнай ёһотой поэзиин анисхал мүн...

Арадай аман зохёолой зүйлнүү-дые суглуулха гэшэ оолдоо бэшэ-жэ байгшадта хэлэшэгүй ехэ туһатай даа. Хэжэнгын дунда һургуулида тиимэшүүл ябаал олон юм хаш. Тэ-рэ ехэл һайн даа.

Гэхэ зуура урда тэрэнь толилогдоо-гүй дуунуудые, оньһон үгэнүүдые, таабаринуудые олохо гэжэ оролдоһон хүн маталалтай. Олон хүбүүд, баса-гадай манда ялгаһан юумэнүүд урда тэрэнь хэблэлдэр гараһан, оло-ной анхаралда хүртэһэн байхань һа-надаг.

Тэрэ сэдэвэ поэдүүдэй зохёолнууд, шүлэгүүд арадай дунда дуун болоно дэлгэрхэдээ, аман зохёолой зүйл гэжэ харагдаха ёһогүй бшуу даа. Дондок Улзытуевай гү, али Даша Дамбаевай зохёоһон дуунуудые бэшэжэ ябаад, редакцида ялгаэхэ болоо һаа, тон эшэхэбтэр байха. Тиимэ дуунуудые ялгаэһэн хүнэй нэрые би дурдаагүйб, өөрөө ойлгожо, бо-лохотой тобшолоол хүүжэн даа.

Лабашье ёһша гаран жэлэй түү-хэтэй буряад литературна кружогой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадал-сажа байһан хүбүүд, басагадта һу-ралсалдань ехэ амжалта хүсөөд, туршалгануудһаатнай тоһон дуһалаг гэжэ юрөөе!

Ц. ДОНДОГОН.

Бишыхан найруулганууд

КОЛЯ ХҮБҮҮН

Колиин эжы колхоздоо түрүү һаалишан юм. Олон жэл үнеэ һаажа, гүрэндөө ехэ һү тушаажа байдаг.

Мартын 8-да Коля эжыдээ бишыхан бэлэг үгөө. Коля хамаг үнеэдээ танихаа. Тиимэһээ эжыдээ ехэ туһатай болоо.

— Хүбүүмни ехэ бэ-лэшэ байна,—гэжэ Колиин эжы байрлан һуудаг. Энэ үдэшэ Коля үнеэндээ гарааагүйбэ. Үнеэдээ фермэ уруугаа туужа оруулаад, һаажа эхилбэ. Үнеэдээ һаажа дууһаад, Коля эжытэеэ гэртээ ошобо.

Гэртэнь, баруун хана-дань, Колиин үбгэн абын портрет үлгөөтэй байдаг. Үбгэн абань Эсэгэ оронои хамгаалжа ябахадаа, Курск шадар болоһон тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаһан юм. Үбсүүнь орденууд бэ медальнууд мэлмэр-лэнхэй, сэрэгтэ залуу хүн һуудаг. Иимэ залуу сэрэгшые үбгэн аба гэжэ юундэ нэрлэдэг юм гэжэ Коля гайхадаг...

Намар болобо. Коля нэгэдэхи классто оробо.

Нэгэтэ эжыдэнь бэшэг ерэбэ. Удангүй эжынь Колиие нагасындань абаашаад, Москва ошобо. Москвада болоһон колхозникуудай гурбадахи съездэ Колиин эжы хабаадаа. Колиин эжы үнеэн бүриһөө 5000 үүтэй литр һү һаажа, һайнаар хүдэлһэнэйнгээ түлөө гарай алтан час бэлэг абаба, Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Съездһээ ерэхэдэнь, Коля эжыгээ һанашоод:

— Эжы, эжы!— гэжэ хашхараад, урдаһаань гүйжэ ошоо һэн. Тэзд Коля эжыдээ туһалһа-найнгаа түлөө баһа бэлэгтэ хүртөө: эжынь Москваһаа бусаха болоходоо магазинда ороно, Колидоо нэгэдэхи классай номуудые абаһан байгаа. Коля ехэл баяртай даа.

Намсарай ЛЫГДЕНОВ, 7-дохи «А» классай һурагша.

САҺАН ҺАМГАН

Һүниндөө саһан ехээр оробо. Үглөөдэрынь үхибүүд хорёогой газаа гарабад. Газар дээрэ саһан хүбхыжэ хэбтэнэ. Ехэ хүйтэн байна гэжэ тэдэ хэлсэнэд.

Үхибүүд мүльһэн дээрэ ерэжэ наадаба. Тэдэнэр саһан һамга хэе гэлсэбэд ха. Петя хүбүүхэн даахысаа саһа мухарюулба. Миша саһа малтана. Света саһан һамганайнгаа тархида нюдэ, ама, хасар, шэхэ хэбэ. Иигээр байтар саһан һамганиинь бэеэ хүсэжэ бүтэбэ.

— Гоё хүхлэтэй болообди,—гэнэ Галя. Миша саһан һамгандаа хамуур барюулба.

Һүүлдэнь үхибүүд гэр гэртээ хариба.

Чимит-Ханда БАДМАЦЫРЕНОВА, 5-дахи «А» классай һурагша.

«Залуу зохёолшо» гэдэг кружогой гэшүүд ходо сугларжа, бэшэһэн юумэнүүдээ зүбшэн хэлсэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша Н. Н. Намсараев кружогто ябадаг шабинарайнгаа дунда.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

ҺАНААМГАЙ ҮБГЭН

Онтохон

Урдын урда сагта нэгэ үбгэн һуугаа һэн гэхэ. Тэрэ үбгэнэй ажаһуужа байха үедэ хоёр гүрэнэй хаашуул дайлалдаа һэн. Тиигээд нэгэнииинь нүгөө гүрэнэйнгөө хаание диилэбэ.

Диилэгшэнь диилдэгшэһөө алта мүнгэ абаха һанаатай байба. Тиигээд хаан тосхонуудта иимэ бэшэг эльгээбэ: «Эндэхи хаанай алта мүнгэ мэдэхэ хүн гурбан үдэрэй туршада, намда ерэжэ хэлэхэ...»

Мүнөөхи үбгэнэй гурбан үдэр соо түниэгтэ гэгшын нүхэ малтаад, зэршүүтэ түлхюураа абаад, хаанда ошобо.

— Алта мүнгэсэ хадагалһан газарыень мэдэхэб, минии хойноһоо ошогты! — гэжэ хэлэбэ. Хаан сэрэгээ дахуулаад, үбгэнэй хойноһоо дабхиба. Үбгэн мүнөөхи нүхэнэйнгөө амһарта ерээд:

— Энэ нүхэ руу ороходотнай, хайрсаг байха. Тэрэ хайрсаг нээгээд ороходотнай, нэгэ гэр байха. Тэрээн худар ороходотнай, алтан хайрсаг байха. Тэрэ хайрсые энэ түлхюураар тайлахат!..

Хаан баярлаһандаа сэрэгээ бүлэтыень дахуулаад, тэрэ нүхэ руу оробо. Тиихэдэнь үбгэн хадын хара шулуу асараад, нүхэеэ бүтүүлжэрхибэ. Тиигэжэ һанаамгай үбгэн тэрэ хаание сэрэгтэйнь дараһан юм гэхэ.

Вити ДУБШАНОВ, 5-дахи «А» классай һурагша.

Аман зохёолой абдарһаа

БЭЬЭЛИГЭЙ ДУУНЬАА

Зээ морин сэеэгынь
Зангаараа гунхана
Залгаа зосоо һанагдагша
Эмгэн буурал эжымнай.
Элистэйн дабаанда
Эмээлтэй лэжэ тэсэхэб,
Эжыгээ һанаад ябахадаа,
Эльгэн лэжэ тэнэхэб.

(6-дахи «А» классай һурагша **В. БАЛДАНОВА** бэшэжэ абаба).

Оньһон үгэнүүд

Муу эрэ — эрхиин хойноһоо,
Һайн эрэ — эрдэмэй хойноһоо.
Уһанай эхин — булаг,
Уладай эхин — арад.
Ажал хэһэн —
Аманда тоһон.
Ажалгүй һууһан —
Аягада хооһон.
Хабархан һураһан
ардэм туһатай.
Хамтараа олоһон
ээрии туһатай.
* * *
Түүхэйгээр эдиһэн
шоно үхэдэггүй,
Түргөөр ябаһан
улаа газардадаггүй.
Һайнһаа — һалбаа,
Мууһаа — муу.

(Эдэ оньһон үгэнүүдэй нэгэдэхи бүлэгынь 6-дахи «В» классай һурагша **Цырегма БАЗАРХАНОВА**, хоёрдохиинь 6-дахи «Б» классай һурагша **Римма ЦЫДЕНОВА** тэгшэд бэшэжэ абаа).

ТААБАРИНУУД

Ташуурай шэнги моридо
Табин хүн һууба.
Табан сарай нэгэ үүдэтэй,
Жэжэлхэ амтатай аад,
Залгиха хоолойгүй.
Он жэлэй зуһайда
Орожо ерэд нааданалдо.
Үдэр бүри нимгэрээ,
Үгы болоо тиигэһээр.
Үрөөһэн хүлтэй,
Үрөөһэн нюдэтэй.
Машина шэнги моортэй,
Заряа шэнги хадхууртай,
Морин шэнги кюргатай.
Россиин оронэй шабгавса,
эрһэ маханайнгаа
заһарта эрнэн хэжэ,
эмитэн зондо туһалба.
Үндэрэй оройдо нютагтай,
Үбгэн тархяй бэабайтай,
Яһан яшаал эжытэй,
Ябуу сагаан хүбүүтэй.
Ургахань үүлдэ,
Оодорхонь талада,
Хосорхонь худагта.
Хоёрынь байжал байдаг,
Хоёрынь хэбтэжэл байдаг,
Нэгэниинь ябажал ябадаг.

(7-дохи «В» классай һурагша **Эля НАМСАРАЕВА** тус таабаринуудые бэшэжэ абаа.

Тайлбаринуудынь: Тарясай хоолос, һабар бээлэй, һайта, календарь, зуун, ойдолой машина, самовар, хуушан борбооргой, хамхуул, гарай үүдэн.

„ЗҮРХЭНЭЙ ДУУНУУД" ТАҺАЛДАНАГҮЙ

Хэжэнгын Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин дэргэдэхи «Залуу зохёолшо» гэжэ буряад литературна кружок анха хүдэлжэ эхилһээр гушаад гаран жэлэй түүхэтэй болобо. Энэ кружок мүнөө хүрэтэр хүдэлһөөр байдаг. Кружогой гэшүүн болоһон ороходоо, эхин түрүүндэ буряад уран зохёолшодой бэшэһэн олохон номуудые уншаһан, өөрөө шүлэгүүдые гү, али бишыхан рассказуудые бэшэжэ туршаһан байха ёһотой юм.

Кружогто гэшүүн болоһон орогшод элдэб уран зохёолтой гүнзэгыгөөр танилсаха, уран гоёор уншажа шададаг болохо зорилго урдаа табидаг байна. Тиихэдээ уншаһан номойнгоо сюжет тухай хэлсэдэг, хамтараа зүбшэдэг байна. Уран зохёолшын зохёолоо гоё һайхан гү, али ойлгосотой болгохын тула үгын шэмэг болодог ямар уран аргануудые (метафора, эпитет, гипербола, зэргэсүүлгэ г. м.) яажа хэрэглэхэ тухай зүбшэдэг юм. Тэрээнһээ гадна, кружогой гэшүүд бэшэгэй дүрим шудалха, хэлэеэ хүгжөөхэ, баяжуулха талаараа горитойхон һургуули гарадаг. Жэшээнь, ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараев Эхэ оронэй ууҗам ехэ орон юм гэһэн хэлэлгээ:

«Урда зүгтэмнай
Ургы сэсэгэй һалбаршоод байхада,
Хойто зүгтэмнай саһан ороод,
Сяхаар һолжоржо байдаг юм,—

гэжэ бэшэнэ. Энэ юрын һаналые шүлэгэй гү-римтайгаар хэлэхэдэнь, уран гоё болоно, һурагшад һонирходог, гоёшоодог юм.

Энэ мэтээр илангаа бага наһанай һурагшад буряад хэлэнэйнгээ баян, гоёые мэдэдэг, һонирходог, буряад хэлэндээ дурладаг, тиимэээр хэлэдэг болохые эрмэлзэдэг байха болоно бшуу.

Кружогойнд өөһэдынгөө бэшэһэн шүлэг гү, али бишыхан рассказуудые «Зүрхэнэй дуунууд» гэжэ ханын һониндо толилдог байха юм. Мүн «Хэжэнгын гол» гэдэг аймагай газетын хуудаһанда толилуулжа үзөөшэдшье бии.

Урда жэлнүүдтэ энэ кружогоймнай хүдэлмэридэ анханайгаа һурагшад, мүнөө уран зохёолшын ууҗам зам дээрэ гараһан нүхэд ерэжэ, дүү нүхэдтөө туһатай зүбшэл үгэлэг, бэшэһэн шүлэг ба рассказуудыень шалгалаг, заабарилдаг, шүүмжэлдэг байгаа. Энэнь тон һайшаалтай, саашадаашье үргэлжэлхэ бээ гэжэ найдагдана.

Кружогой хүдэлмэриие гүнзэгыгүүлхэ, урагшань ябуулха хэрэгтэ нютагаймнай уран зохёолшо, мүнөө наһа барагхай Бато Базаровичи Базаронай ехэхэн туһа хүргэһэнииинь мүнөөшье мартагдадаггүй агша.

Мүнөө үедэ буряад хэлэнэй кружогто 15 һурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг. Илангаа 5, 6, 7 классуудай һурагшадһаа олоороо ябадаг. Тэзд тэдэмнай бэшэхэ, зохёохо талаараа һулахан бэлэдхэлтэй байбашье, саашадаа зориһондоо хүрэхэ бээ гээд найдахаар эгша. Абаһаар хүсэ хүртэшэгүй юумэдэ аһажа, зүрхэеэ мүхөөнхөөр, бага зэргын рассказ, номуудые, зурагланнуудые бэшэжэ, удха найруулгын талаар дүршэхэ, олон зохёол уншажа, үгэ хэлэлгээ баяжуулха гэшэ нэн түрүүшын зорилго гэшэ ааб даа.

«Минии хооһон абяануудые бү шэдэлэ,
мэргэн бодолоор түрэл хэлээ шэмэглэ»,

—гэһэн поэт Николай Дамдиновой бэшэһэн зүб даа.

Н. НАМСАРАЕВ,

РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша.

һажаһан хасуурнуд...

П. ЯХНОВЕЦКИЙН фотоэтюд.

Минии бишыхан дүүнэртэ

ҮНДЭР АХАЙ АНДРЮША ХОЁР

Рассказ

Амаралтын үдэр байгаа һэн. Бата Андрюша хоёр Химиэ дээрэ коньки-гаар халтиржа наадана. Шанага руу жабар үлеэнэ. Хасарнуудынь улайсадашоо. Дагалайнь захи, малгайнь сан-бүн болошонхой.

— Бата,—гэбэ Андрюша.—Урилдая.

— Урилдаял даа,—гэжэ Бата дуратайгаар зүбшөөбэ.—Хаана хүрэтэр?

— Энэ хүүргэһээ тэрүү тэрэ Улаан хабсагай хүрэтэр.

— Дашшье холол даа.

— Зүрхэшэнш гүш? Али хожомдохоо гэжэ айнаба гүш?

— Һэ, нагаа һүрхэй юмши? Зүрхэшэнь—би, намһаа түрүүлхэнэнь—шш!,—гэжэ Бата сухалтайгаар хэлэбэ.—Зай, урилдаал.

Хоёр хүбүүд жэргэлээн зогсобод.

— Нэгэ, хоёр, гурба!..

Нэгэн доро иигэжэ тоолоод, урагшаа һуга һүрэн гүйлдэшэбэ. Даб [...] хоюулан адли ябана.

[...] хахадта хүрэжэ ябатараа, Андрюша баһа бага хожомдожо эхилбэ. Бата хойшоо харан, улам хүсэжэ, «Мүнөө намай һүрхэйл хүсэхэш даа» гэжэ тэрэ урматайгаар шэбтэнэ.

«Хожомдохомни гэшэ гү? Үгы даа, яашье хожомдохогүйб» гэжэ Андрюша эрдээр шиидээд, хамаг хүсөө эршэдэн урагшаа шуумайба. Хоёр хүбүүд ана-мана урилдана.

Улаан хабсагай улам дүтэ боложол байна.

Гэнтэ «дун-дун» гэһэн абяан хүйтэн агаарта хажараар соностошобо. Хоёр хүбүүд зүг татан зогсоод, хабсагай тээшэ хараба. Абдарай зэргэ томо шулуун доошоо мухарина. «Дан-дан» гээд, доошоо уруудаха бүреэ эршэеэ абан, улам түргэдэбэ. Хэдэ мянган жэлдэ һууриһаа хүдэлөөгүй байһан шулуунуудые энэ дээрэһээ унаһан томо шулуун хамхэ сохин доошоолно. Томошье, жэжэшье шулуунууд баһал доошоо, тэрэ шулуунай хойноһоо шуумайшабад.

— Гэдэргээ!—гэжэ Бата сошоржогоор хашхарба.

— Эрьеэ дээрэ гараял,—гэбэ Андрюша.—Мүльһэн сүмэрхэ.

Түрүүлжэ доошоолһон томо шулуун шуулатайгаар эшхэрэн, харгые хүндэлэн ошожо, Химиин мүльһэн дээрэ «дүг» гэжэ хүндөөр унашаба. Мүльһэн ганташаба. Һууриһаань хүдэлгэһэндэнь сухалдаа гү, али энэ шулуунһаа хожомдоһондоо хорлохоо юм гү гэхээр — шулуунууд хойно хойноһоо унажал. Химиин мүльһэн дээрэ обооржол байна. Мүльһэн зүг бүри гантажал, доошоо намхалжал байна. Тииһээр хүндэ ошолгоо даангүй, мүльһэн сүмэршэбэ. Уһан бурьялаад, мүльһэн дээгүүр билтаран урдашаба.

Байһаар, юуншье болоогүй шуудал, хабсагайн хамхаран унадагүй шуудал—тойроод аалин намдуу байдал тогтожо эхилнэ.

— Бата, харыш!—Андрюша харгые тээшэ гараараа заабаа.

— Юу?

— Харгы хаагдашоол.

— Тэзд яагаа юм? Зай, гэртээ харил даа.

— Үгы!—гэжэ Андрюша шиидэнгэеэр харюусаба.—Энэ харгые сэбэрлэхэ ёһотойбди.

— Хоюулаа гү? Томо шулуунуудые диилэхэгүйбди.

— Дурагүй һаа, гэртээ харииш даа. Аба, эжын эрхэхэн,—гэбэ Андрюша.

«Аба, эжын эрхэхэн» гүүлэһэндэ Бата ехэбтэр сухалдажа:

— Гэртээ ерэхэдэмни, модон медаль зэрэлаад байхаб. Һайнаар хүдэлөө һааш, зүүлгэхэб,—гэжэ найдуулба.

Андрюша харюусабагүй. Конькигаа хүлһөө мулталжа, дүтын бургааһанда үлгэбэ. Тиигээд шулуунуудые харгы дээрэһээ зөөжэ эхилбэ. Диилэхэ шулуунуудаа төбэрээд ла, Химиин эрье руу зөөнэ. Үргэжэ даагдахагүй шулуунуудые түлхин мухарюулна.

Тииһээр Андрюшын диилэхэ шулуунууд дууһаба. Гурбан томо шулуун харгы дээрэ үлэбэ. Эдэ тиидэнь гаража байгаад, хамаг хүсөөрөө түлхинэ. Үгы даа, диилдэнэгүй...

Андрюша хэхэтые мүрөө олохо ядана. Томо шулуунуудые тойрон алхална. Яахаа тиинэгээ харалдална. Энэ үедэ машинын хүнгинэхэ абяан дуулдажа, модо ашаһан машина хүталжэ ерээд зогсошобо. Машинын кабинын сооһоо үндэр гэгшын хүн гаража ерэбэ. Харгы дээрэ хэбтэһэн томо шулуунуудай хоорондо зогсоһон Андрюшые гайхангаар хараад, хажуудань ерэжэ:

— Энда, ши, юу хэжэ байнаш?—гэжэ асууба.

Андрюша баадайгаараа хүлһөө арилжархёод:

— Эдэ шулуунууд диилдэнэгүй. Яаш диилэнэгүйб,—гэбэ.

— Зай, хоюулаа түлхие. Нэгэ, хоёр, гурба!

Арайшье гэжэ хоёр шулуу харгы дээрэһээ түлхижэ зайлуулбад. Харгын гол дунда эгээл томо шулуун үлэбэ. Хайшаашье гэжэ хүсэлөө һаа, хоюулан диилэбэгүй.

— Байл даа, зөөм абаад ерэеү,—гэжэ хэлээд, тэрэ хүн машина тиишээ ошобо.

«Юун болоо үндэр ахай гэшэб. Мүндүүшье. Машинынгаа кабина соо яажа багтана гэшэб? Э-э, энэ доошоо бүхыгөөд, үтэ хүзүүгээ агшаагаад һуудаг байгаа гэшэ» гэжэ Андрюша бодомжолно.

Үндэр ахай зөөмөөр шулуу хүшэбэ. Андрюша бии хүсөөрөө түлхилсэнэ. Удаахан нэсолдожо, тэрэ хоёр томо шулуугаа харгын хажуу тээ гаргаба.

Үндэр ахай тамхяа носоожо зуураа:

— Баярлаа даа!—гэбэ.—Хэн гэжэ нэрэтэйбши?

— Андрюша.

— Хэнэй?

— Шойбооной Содбын.

— Абыешни танихаб. Содбо бэрхэ хүбүүтэй болоо байгаа юм байна. Хэдыдэхи класста һуранаш?

— Дүрбэдэхи,—гэжэ харюусаад, удаань:—Та машинынгаа кабина соо багтана гэшэ гүт?—гэжэ асуужархиба.

Үндэр ахай шангаар, айхабтар шангаар энеэжэрхибэ. Удаан энеэбэ. Тиигээд:

— Багтадаг даа, багтадаг,—гэбэ. Зай, бишни замаа хороохуум. Абадаа мэндые хүргөөрэй. Бэрхэ хүбүүн байнаш даа, Андрюша.

Үндэр ахай машинадаа һуугаад, замаа үргэлжэлүүлбэ.

«Абадаа мэндые хүргөөрэй гэл. Тэзд хэнһээ гэжэ мэндые хүргэхэ хүнбиб? Хамаагүй. Үндэр гэгшын ахай мэндые хүргэнэ гэжэ абадаа хэлэхэб» гэжэ шэбшэһээр, Андрюша гэр тээшээ алхалшаба...

С. ДОРЖИЕВ.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД мэдээсэнэ

БАРГАЖАН

Багша Ленинэй ойн баяраЙ жэлдэ—түсэбтэ табан жэлэй һүүлэй жэлдэ аймагай ажалшад шэнэ амжалта туйлаба. Хурамхаанай 3-дахи СМУ-гай хүдэлмэришэд табан жэлэй үйлэдбэриин түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Түс барилгын организациин коллектив табан жэл соо 5 миллион 617 мянган түхэригэй сэнтэй барилга хэхэ түсэбтэй байгаа, тэрэнээ 6 миллион 335 мянган түхэригтэ хүргөө.

Энэ үе соо ажалшадай ажаһуудалаЙ эрилтэ хангаха комбинадай байшан, 1,5 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, хонидой 4 байра, тугалай, үхэриүүдэй 1-1 байра түсэбһөө гадуур баригдаһан байна. В. Ивановой хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай, мүн аймсоведэй депутат Н. Ожуговагай бетоншигуудай бригаданууд коллективэй соогоо бултанһаа һайнаар хүдэлмэрилөө.

«Баргажанай үнэн» газетэ.

ХЯАГТА

«Пограничный» совхозой Хяагтын адагай һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэлдэ урагшатай һайнаар хүдэлжэ, ажахы соогоо эрхим дүнгүүдые туйлаба. Түс фермын коллектив 1970 ондо һү һаахa түсэбөө октябрь һарын хуушаар дүүргээд, жэл соо хамтадаа 4173 центнер һү абаха гэһэн социалис уялгаяа нэмэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй түрүүшын үдэрнүүдтэ бэелүүлһэн юм.

Тэдэнэр жэл соо үнеэн бүриһөө 1750 килограмм һү һааха уялгатай байгаа, тэрэнээ 106 килограммаар үлүүлэн дүүргэһэн байна. Фермын эрхим һаалишад Халиса Асварова, Соли Батоцыренова, Таисья Зайцева, Сазида Рахматулина гэгшэд дааһан үнеэн бүриһөө 2060 гаран килограмм һү һааба.

Энэ фермын коллектив 1970 оной түсэбһөө гадуур 685 центнер һү гүрэндэ тушааһан байна.

Хяагтын адагай фермынхид КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, мүнөө үдэр бүри бүхыдөө 11—12 центнер абана.

«Ленинэй туг» газетэ.

ЗЭДЭ

Аймагай колхоз болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Эндэхи хүдөөгэй ажалшад табан жэлэй туршада гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102 процент, ноохо—103, ороһо тараа—160, үндэгэ худалдаха түсэбөө 173 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ адууһа малай тоо толгой нэмэжэ олошороо.

Ниитын мал ажалһаа абтадаг продукци дээшэлүүлхэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха талаар Ленинэй орденто Борьёогой совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир», «Коммунизм» болон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд һайн үрэ дүнгүүдтэй.

Торниин шубуунай фабрикын, Петропавловкын тоһоной заводой, ороһо тараа тушаан абадаг пунктын, мүн лесхозой коллективүүд табан жэлэйнгээ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Табан жэлэй туршада соо 36000 дүрбэлжэн метр гэр байра, 3528 һурагшын һууритай һургуулиин байшангууд, 2330 хүнэй һууритай клуб ба соёлой байшангууд, 32 наймаалагшын хүдэлхэ магазинууд болон АТС ашаглалгада оруулагдаа.

«Зэдын үнэн» газетэ.

УЛААН-ҮДЭ

«Авангард» колхозой нэгэдэхи отделениин газууд 1970 оной һайн урэ дүнгүүдтэйгээр үдэшэбэ. Отделениин механизаторнууд бүхы таримал һайнгаа гектар бүриһөө дундаа зэргээр 16 центнер, зарим участогуудай гектарһаа 35—37 центнер ороһо тараа хуряаба. Эндэхи механизаторнууд В. И. Щербаков, Н. Л. Грудинин, А. С. Щербаков гэгшэдэй ороолсотой ажалые онсолон тэмдэглэнэбэ.

Н. З. Грудининэй хүтэлбэрилдэг һаалиин фермын коллектив 1970 ондо һү һааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ. Энэ фермынхид жэл соо үнеэн бүриһөө 2040 килограмм һү абаха түсэбтэй байгаа, үнэн дээрээ 2200 гаран килограмм һааһан байха юм. Һаалишад А. И. Булдакова, Е. В. Енисова, А. Ф. Федорова жэл соо үнеэн бүриһөө 2400—2500 килограмм һү һаажа, ажахы соогоо шалгараба.

«Коммунизмын туяа» газетэ.

КАБАНСК

Табан жэл соо аймагай промышленна предприятинууд продукци бүтээн гаргалгаяа жэл бүри дундаа зэргээр 8,9 процент үдэ болгожо, ажалай бүтээсые 37,5 процент дээшэлүүлһэн байна. Ганса 1970 оной туршада 700 мянга гаран түхэригэй сэнтэй промышленна продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаба.

Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн жэл соо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 107,8 процент, һү—106,3, үндэгэ—108,4 процент дүүргэв. Табан жэлэй туршада 6 миллион 160 мянган түхэригэй хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдагдаһан байха юм.

«Байгалай толмууд» газетэ.

Эдэ бэлэр бэлсэхэлэнтэ мэдээсэлнүүд газетэнүүдэй 1971 оной январиин 1-нэй номернуудһаа абтаба.

Үхибүүдэй хүхюун найр

Репортаж

Советүүдэй ороондо айлшалан ерэһэн Шэнэ жэл бүхэн өөрыгөө «шэг шарайе» тодорхойлһон гол шухала хэрэгүүдээр угтан баян байдаг гээшэ. Үнгэрһэн оншогоо—1970 он хадаа агуу вождиин түрэһөөр 100 жэлэй ойн тэмдэглэһэн алдарта жэл болоно түүхэдэ орео. Харин мүнөөн ерэһэн—1971 он—партиин XXIV съездые тэмдэглэһэн, шэнэдэхи табан жэлэй эхилһые соносхоһон жэл болоно коммунизм байгуулалгын түүхэдэ орохо байна бшуу.

Энэ түүхэтэ жэлэй календариин түрүүшын үдэрэй хуудаһан мүнөө юрагдажа, В. И. Ленинэй алдарта жэзээр урмашаһан совет арад садото ажалда үргэлжэлүүлжэ эхилбэ. Гэбшье эдир зүүгэдэй ёлкын галхануудаа ушеэл алаадан толорһоор зандаа. Тэдэнэр баяр баясхалангай оршон байдалда Шэнэ жэлые угтажа, убалайнгаа амаралтые хүхюу зугаатайгаар үдэшэжэ үргэлжэлһээр.

Һаалан городой Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшанда ошобобди. Үүдэ татажа, богоһо алхажа орохотой адли хүүгэдэй хүхюу энеэлдэһон, шог наадан шахажа шэнхинэн дуулалдахина. Улаан-Үдэ хотын бүхы һургуулинуудай эдэбхитэдэй ёлко үнгэргэгдэжэ байба. Эдэбэй гоё һайхан хүбсаһа үмдэһэн багашууд нэрэншээн дэбхэрэлдэжэ, эршэгдэн сэбхэрэлдэжэ наадана. Адаглан хаража ябатадаа, үхибүүн бүхэнэй шарайда баярай оһон бадарна. Тиигээдэ мэгүй наадаб. Ямар гоё һайхан ёлко тойрон наадана гээшэб! Сасагтай мөнгөтөй сагдуула һайхан ёлко тэдэгээрэнь одоол эхэ бэшэ гү?! Энэ Совет ороноой эдир залуушуулда эсэгэн ёһоор энхэрэн энгэжэ хандадаг байна даа гэһэн мэдэрэлдэ эзэлүүдтэй абтажа, өнөгөрхэн баясамаар лэ!

Энэ байшангай хореографическа кружогые хүтэлбэрилэгшэ Светлана Степановна Серебряковатай уулзаһанайл, бидэнэрые айлнаа нэтэрэ угтажа, хойнор талада һуудгаба.

— Үхибүүд убалайнгаа амаралтые тэсэ ядан хүлеэдэг лэ юм даа. Зүбшье ши бэзэ. Эдэ үдэрнүүдтэ шэмэгтэйһэн ёлкоёо тойрожо, шэнхинэн дуулалдадаг, соигэн лүтаалдаг шуу. Энэ жэлэйнэй Жабар-үбгэн гурбан зэргэнэ морёор бэшэ, харин замбуулинай онгосоор шуумайн ерэхэ байна. Жабар-үбгэнэй айлшалан ерэхые өөһэдөө хараха болнэ,—гээд С. С. Серебряковагай хөөрэһөөр байтар ёлко наадан эхилжэ, Жабар-үбгэнэй айлшалха саг ойртоо болой.

...Ирагуу хүгжэм хадхажа, репродукторай соносхохо айбан халаар дүүрэн сүүрятаба: «Шагнагты, шагнагты! Эдир хаиишарии, алас холын айлһаа, арбан дабхар уулын сланаһаа Жабарүбгэнэйй замбуулиин түбиин онгосодо һуужа, бидэнэртэ айлшалан ерэжэ ябана. Баяр баясхалантайгаар хүлээн, угтан абая!»

Үхибүүд һэр-нэр галдаадхина. Спутник-ракетын дүрсэтэй малгай үмдэһэн эдир багашуул хоёр хоёроороо жагсаадай, Жабар-үбгэниие дахуулан зал худар орожо ерэнэ. Тэдэнэр уян нугархай хатар наадаад, гаража ошонод. (1-дэхи зураг).

«Одо мушэд» гэһэн оншотойхон гоё хатар тэдэнэрые һалгана, олоной анхарал татана. Огторгойн хатад—одо мушэд орой дээрээ оньо бадараан, онгог хатар гүйсэдхэнэ. Замбуулинай эзэн-космонавт гэнтэ бии болоно, ... хушуута одо абажа, ёлкые гороолон хады ... рожо, жороолон зэрмшээн хатараа.

Тэндэ сугларагшадай нэрьемэ альга ташалдоро космонавт табан хушуута одоёо Шэнэ ... дэ бэлэглэн барюулаад, гүйн гаража оши... Шэнэ жэл ёлкын даргадэ ерэжэ, хады дох... нөйтгөө һүүлээр гартаа баряһан табан хушу... одоноо ёлкын шэмэгтэ байхаа одо мүшэ... аһаажа, гобото наадаашайнуудые алагас гүй... (2-дахи зураг).

«Гоё наадан эхилээ,
Гороолон байна хатарая!
Ёлкоёо тойрон барандаа
Ёһоор байна наадан!

гэһэн ирагуу дуун хангинажа, бүгэдын ... дугаа захалба. Багашуулай баатай хүхюу на... харахада гэльхэлдэ сэдэгү гаашанһь. Бодоод ... хараалдаха зуран хүрэнэ. (3-дахи зураг).

— Баяраһан хүнэй баярхмаар байна. ... наада харахада урматай. Жаргалта сагай хү... дэй жаргалантa наадан ходоодоо дэлбэрэн ... ла. 36 найрамдал агүүридээ мандаг ла,—... 1-дэхи класста һурадаг аша хүбүүгээ ёл... асарһан, һанингид сайһан пенсионерка Н. ... Юдина үнэнхэн зүрхэнһөө инээдээ аршасал... һуугаа һэн.

Убалайнгаа амаралтые омог дорюунаар ... гэжэ байһан городоймнай үхибүүд шэнэ жа... эршэтэ хүсэ нэмэжэ, эрхимээр һураха хү... эрмэлзэлтэйгээр саашадан һуралсалаа ... байха гэжэ этигэн найдаһаар гаража ... һэмди.

В-Н. НАМДЫКОВ.
Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

РЕПЕРТУАРАА ШЭНЭЛБЭ

Кабанск тосхондо арадай театр нээгдэһэн юм. Түс театрай артистнар һаяын үдэрнүүдтэ Л. Бараевой «Хүнэй зураг» гэжэ нэгэ актатай зүжэг харуулаа. Театрай репертуар соо С. Алешинэй «Бүхы юумэн хүнүүдтэ үлэхэ», А. Софроновой «Гайхалтай доктор» гэхэ мэтэ зохёолнууд ороно.

Артистнар Т. И. Юганова, В. Н. Шадрина, уншэй актер А. Корнев гэгшэд гол рольнуудта наадаха байна.

С. БУБЕЕВА.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

Дэлхэйн журналистнуудай суглаан

ГАВАНА. (ТАСС). Журналистнуудай бүхэдэлхэйн эблэлэй (МОЖ) VII конгресс Гаванада нээгдэбэ. Дэлхэйн бүхы түбиинүүдһээ ерэһэн 300-аад делегадууд болон ажаглагшад тэрэ конгрессто хабаадалсажа байнад.

Жэлэмжэлтэтэйгээр дүүрэбэ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Словакиин шахтёрнууд, металлургнууд 1970 оной түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Түсэблэгдэһэнһээ ороол 340 мянга шахуу тонно сэсэр—5100 мянга гаран тонно түлишэ малтагдаһан байна.

Зүүн Словакиин металлургическа комбинадай коллектив 1971 оной түрүүшын хоёр үдэртэ 15 мянга гаран тонно булад ба шэрэм хайлуулба, 10 мянган тонно халуун ба хүйтэн прокат гаргаба.

Республикын предприятинуудта шэнэ жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

1970 ОНОЙ ЭЛИТЭ ЕХЭ ХЭРЭГҮҮД

ПРАГА. (ТАСС). СССР ЧССР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, бэе бэедээ туһалалсалга тухай договорто гар табилга Чехословакиин гадаадын политикын 1970 оной эгээн лэ ехэ амжалта байба. Тэрэ договор Чехословаки болон тэрэнэй гол союзнигай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлһэн, Чехословакиин социалис ёһоор онюо тайбанаар хүгжэхэ хүсэд дүүрэн найдамжа бии болгоһон байна гэжэ ЧССР-эй гадаадын политика тухай статья дотороо «Руде право» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ. ЧССР Советскэ Союз хоёрой ангиин социалис барисаан хоёр оронойн ажалшадай эгээл лэ нангин хүсэлдэ, тэрэшэлэн хани барисаата социалис бүлэгэй зорилгонуудта бүри сэхэр таараалдана.

ЧССР-эй уласхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлхын тула социалис оронууд ехэ юумэ хэнэ. Чехословаки болбол уласхоорондын эршэндэ социалис оронуудтай нягта барисаатайгаар ажалаа ябуулдаг гээд гаасата тэмдэглэһэн байна.

Социалис түрэ бүхэн гадаадынгаа политикада социалис интернационализмын гол ёһонуудые эрид сахиха, социалис хани барисаата бүлые бэхижүүлхэ ёһотой гээд «Руде право» тэмдэглэбэ.

Габшагай түргэн хүгжэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй промышленностиин гол һалбаринууд габшагай түргэнөөр хүгжэжэ байнад.

Металлургическа промышленностиин предприятинууд социалис экономико бэхижүүлэдэ ехэхэн хубитаа оруулна. Эдэ предприятинууд продукци гаргалгаар 1970 оной түсэбые 5,8 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ. Энергетикын, шулуу нүүрһэнэй промышленностиин министерствын предприятинууд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даалгабариие 3,7 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ. Нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тулада ДРВ-гэй промышленностиин гол һалбаринуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэв.

ДРВ-гэй хүдөө ажахын кооперативуудые амжалтатай ажалаараа шэнэ жэлые угтаба. Тариалын талмайн 75 процентынь декабриин һүүл багта хахалагдаһан, рисэй рассада ургажуулга бэлэдхэхэ түсэб дүүргэгдэһэн байгаа. Мүнөө жэлэй полевой кампани үнгэрһэн жэлэйхидэ орёол һуралгүй түргэнөөр ябана гээд «Нян Зан» газетэ бэшэбэ.

Испанида арестнүүд хэгдэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Испанидахи хүдэлмэришэдэй комиссинуудай (нюуса демократическа профсоюзууд) эдэбхитэдые, түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадые арестовалга үргэлжэлһөөр гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Ла-Корунья, Эль-Ферроль гэжэ городуудта һүүлэй үедэ хадан олон хүдэлмэришэд-эдэбхитэдые полици арестовалба гэһэн мэдээсэл Галисиһаа абтаба.

Арестовалһан хүнүүдэ полицинхид хайра гамгүйгөөр тамална гээд «Юманите» бэшэбэ.

Юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). 1970 ондо Баруун Берлинэй хүн зон эд бараанай, байрын, эмнэлгын, транспортын айхабтар ехэ гаргашада оробо. Эдеэ хоолой продуктнуудай, түрүүшын хэрэглэхэй эд бараанай үнэ сэн, гэр байрын түлөөһэ, коммунальна албэ тарифнууд һараһаа һарада дээшэлжэ байба. 1970 оной декабрьда хилэмэнэй, маргаринай үнэ сэн 10 процентээр дээшэлээ һэн. Тэрээнэй хажуугаар зарим сортын загаһанай үнэ сэн 13,3 процентээр нэмэһэн байба. Гэр байрын арендын түлбэри 1969 ононтэйдо орбол 12,6 процентээр хүндэрбэ.

Шэнэ жэлдэ ажаһуудал бүриншье бэрхэшээлтэй болохо гээд Баруун Берлинэй хэблэл һанаагаа зобоингоор бэшэнэ. Хэдэн янзын медикамент шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эдилэн үнэтэй болобо.

Нэгэн үнэ сэн дээшэлхээр хүлеэгдэнэ. Түмэр замай ба почтын тарифнууд дээшэлүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Венгриин шахтёрнуудай амжалтанууд

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Мечеки» гэжэ Венгриин нүүрһэнэй трестын шахтёрнууд нүүрһэ малталгаар жэлэйнгээ түсэбые 117 мянган тонноор үлүүлэн дүүргэбэ. ВСРП-гэй X съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар энэ һайн үрэ дүн туйлагдаба.

Энэ трестын ажалай коллективууд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ эршые хойшодоошье тэрэ хэбээрэнь байлгаха гэжэ шиидэбэ.

Гутамшаг шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Иллинойс штадай Баруун-хойто университедэй захагархын дайн сэрэгтэ эсэргүү студентнүүдэй хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан 30 һурагшадые студентнүүдэй хамтын байраһаа гаргаха захирамта угэбэ. Америкын университедүүдтэһи «буруу үзэлтэниие» хашаха хабшаһаар США-да дэлгэрһэн кампаниин ушаа нэгэ үзэгдэл гэжэ тэрэ гутамшаг шиидхэбэринь сэгнэгдэһэн байна.

Камбоджодо американ сэрэгүүдэй добтолон орооһые, Кентын университедэй студентнүүдэй читиигдэ хэлмэлдагшадые бүдүүлэг буруушаалгын забастовкые тэдэ студентнүүд үнгэрэгшэ жэлэй май һара соо толгойлһон байгаа.

Энэ жэл соо түрүүшынхеэ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Чиерна-над-Тиссой гэжэ хилэ шадарай түмэр замай станцида энэ жэл соо түрүүшын товарна поезд СССР-һээ ерэбэ. Чехословакиин экономикодо хэрэгтэй түмэрэй руда, модо болон бусад ашаа тэрэ асарба.

Советскэ Союзда хэрэгтэй эд бараа ашаһан Чехословакиин түрүүшын поезд баһал тэрэ үдэр хилэ дээгүүр гараба. Шэнэ газопровод баригдажа байһан Сибирьтэ 40 ... гон металлическа соргонуудые ... поезд абаашаха юм.

ЯПОНОЙ ГЕНЕРАЛНУУДАЙ ТҮСЭБ

ТОКИО. (ТАСС). Япон дайн сэрэг хэхэ ёһогүй гэжэ энэ оронойнгоо конституци дотор баталһаншье һаань, Японой засаг баригшад зэбсэгтэ хүсэнүүдээ улам олон, хүсэтэй болгохо зам харгыда оробо. «Нихон Кэйдзай» гэжэ газетын мэдээсэлэй ёһоор, 1972—1976 онуудтахи сэрэгэй дүрбэдэхи программа бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые Японой национальна обороной управлени өөрын сагта зохёожо эхилһээ. Өөрын 10 жэл соо «оронойн обороной» хэлын зарадата түсэб гэһэн документ сэрэгэй зургаан түрэнэйнгээ хажуугаар хэблэжэ байха юм. Япон сэрэгэй бүүдалгын хүсэ шадалые дамжуулан түрүүн шангадхаха гэжэ тэдэ түсэбүүд соо хараалагдана.

Сэрэгэй эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулха гаргашануудые, тэрэ дан буу зэбсэг түхеэрхэ гаргашануудые ерэхэ 10 жэл соо горитойгоор дээшэлхэ гээд «Майнити» гэжэ газетэ бэшэнэ. Шэнэ программын ёһоор гансал эдэ зорилгонуудта 2.500 миллиард иен һомологдоно.

Хорото зорилготой аяншалга

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай обороной министр Мелвин Лэйрд шалгалта хэхэеэ Урда Вьетнам, Тайланд шадажа ошобо. Пентагоной түлөөлэгшын соносхоһоной ёһоор, штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ адмирал Томас Мурер, обороной министрэй туһалагшад Уоррен Наттер ба Дэннел Хенкин гэгшэд Лэйрдые удаан ошолсобо.

Урда Вьетнамда байдалые тэдэнь ошожо хараад, согнахын «вьетнамизаци» гэдэг политикые улам шангаар бэелүүлхын тула Лэйрд Урда Вьетнам ошобо гэжэ хуулита ёһоор мэдээсэгдэһэн байна.

Обороной министр зууранда Парижа хүрөөд, Вьетнам тушаа хөөрэлдөөн хэжэ байһан американ делегациин гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэ һанаатай. Вьетнамдахи оронэ дайн тулалдаае амгалан ёһоор шиидхэхэ США-гай хүсэжэ байһан тухай бардамаар американ пропагандын тараагаарае харуулха гэжэ оролдоно. Гэбашье Вьетнамдахи дайн сэрэгэй тулалдаае амгалан ёһоор шиидхэхэ гэһэн зорилго тэрэ аяншалгын урда табигданагүй, харин заримдаг түрэмгэй дайн сэрэгые үргэлжэлүүлхэ гэһэн хорото зорилго табигдана.

Урда Вьетнам ба Тайланд Лэйрдын ошолгые Зүүн Урда Азиин зайгаа США-гай бүри хүсэтэй болохо гэһэн оролдолгонь мүн гээд хэдэн шэнжээлэгшэд сэгнэһэн байна. Улам һүжэржэ байгаа эзэрхэг түрэмхэй зайнда бүри ехээр хабаадалсахынь нэбэдэлгэео «союзнигуудые» Лэйрд дахин баалаха юм гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

ШЭНЭ КОНГОДО—ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конгын Арадай Республикын һургуулиин һурагшадай тоо энэ оронойн бэеэ даагаад ошожо байгаа арбан жэлэй турша соо хоёр дахинһаа үлүүгээр олошорбо.

Һургуулиин наһанай үхибүүдэй 95 процентынь мүнөө үедэ һуралсадаг. Национальна бюджедэйнгээ 23 процентынь гэгээрэлэй хэрэгтэ энэ республика гаргашалдаг юм.

Тэрээнэйнгээ хажуугаар арадай гэгээрэлэй хэрэг зам сайжардал һайжаруулха хэмжээнүүд абтана. Гэгээрэлэй асуудалнуудаар тусхай коллоквиум Браззавильда һая болобо. «Шэнэ Конгодо—шэнэ һургууль» гэһэн уриин доогуур дээрэ үнгэрһэн энэ коллоквиумда хабаадагшад «научна социализмын үзэл суртаал» һурагшадые хүмүүжүүлхэ энэ оронойноо, түсэхан зохёохы ажалда дуратайгаар залуушуулые һургаха бодото арадай һургуули байгуулха гэжэ нэгэн һанаалаар тогтообо.

Нефтепроводой шэнэ участок

ПРАГА. (ТАСС). Пардубице городой нефть болбосоруулдаг завод 32 километрэй шэнэ нефтепроводоор советскэ нефть түрүүшынхеэ абаба. Түс заводой угтажа абалгын станциие энэ нефтепровод «Дружба» гэжэ уласхоорондын магистральна нефтепроводтой холбоһон байна.

Энэнэй урда тэрэ нефть нэгэ шэрэдын тулада жэл бүри 210 состав хэрэгтэй болодог һэн. Тэдэ состав бүхэндэ 60 томо цистерн холбогдодог байба.

РУМЫНИИН ХҮН ЗОНОЙ ТОО

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин мүнөө үедэ 20,4 миллион хүн ... тоологдоно гэжэ Ажерпресс агентство мэдээсэнэ. Бүхэлэй табан жэл соо тэндэхи хүн зон жэлэй 1,3 процентээр олошоржо байба.

Юрэ бусын ушар

БУХА ЕХЭ ТУЛАЛДААН

Хэдэн жэлэй саада тэз шиг нэгэ ушар тохёолдоо һэм.

Зунай аагма халуун үдэр. Бидэ дархашуул, арбаад хүн хотонэй урда заhын жэлэй байра зааhажа байгаабди. Тэрэ үдэр наранайшье шараха гээшэнь аргагүй. Бидэ үдынөө хоол барлаад, һүүдэртэ томхилжо һуубабди. Тэгэ байрын нүгөө таладаньумсын хонидтой совхозой хүсануудаа нииилэжэй, хургашоод байгаа бэлэй.

Энэ тэрэ юумэ хөөрэлдэжэ байтарнай зүүн хойноһоо зайран буха бүркирһөөр, зохоодоһоор малай байра тээшэ ерэбэ. Хурсаад байһан хонидто тулаад дүтэлжэ бүхэ урда хүлөөрөө газар малтан бүрхирнэ, зантагар тархяа һэжэрнэ. Тиигэжэ нэгэ хэды минута байһанайнгаа удаа хүрсаад байһан хонидой хажууда ошоод, эбэрээрээ олижо оробо. Хонидшье тархяа доошонь хэһэн заһаа ниилэ тиишэ бүрсэгэ сүүлжэбэ. Бидэшье айһандаа хашха хүүгэй табилдабабди. Буха тониитэ мэ бэшэ, өөрынхэрээл ашалжа байна. Хонидой зайлаад лэ байхадань, хойноһоонь ошоод лэ ягарна. Ингэжэ бухын улам нэтэрэлхэдэнь, нэгэ томохон бэетэй хуса ешэ юрэдөө юун аад, мини байһан маанадые байраба, этэрбэ гэмэзбшэ гэлэн шэнгээр хонидой дундаһаа гаража ерээд, даб гэхэ мүртөө бухын халзе малаан духада матажал эбэрэрээ лэгэ удаа тулгажархибал даа.

— Зай, нүхэд, эндэмнай буха ехэ тулалдаан болохонь, хэ,—гэжэ байлаад, маанадтай хүдэлжэ Гарма хүбүүтэй зүрхэтэйгээр ямар нэгэ барилдын, бокс хаража байһан юумэдэл баярлаба.

«Адис» хүртэһэн буха нааж гэһэндэ нэгэ зохоодоод, тулалдаан да бэеэ зэһээд, сагаа эрээнэр наваад, хүдэжэд байшаба.

Энэхэн һамбаандань хуса гэдэнэ ходоороо» гушаад метр сухаржа ерээд, тэртэһэн мултарһан ходинэо урагшаа шуумайшаба. Бухашье «энэ байлаб» гэһэндэл тодошонхой. Хуса бухада хоёрыл метр хүрөөгүй ябатараа хойто хоёр хүлөөрөө үшөө шангаар тэрэдэжэ ерээд аһан шадалаараа бухын духада хүс байса бууһажархиба.

Энэ тулалдаан дахин дабтагдалгүй. Хуса хажуу тээшээ жаһаришалай, буха хэдэн секундын туршада мэдэрэлээ алдаад, эзэгэржэ байтараа, тархиа нэрэ һугалгүй һэжэндэжэ зүүн гол руу гэһээ хэлжэрхибэ. Хуса баатар нэгэ хэды соо мухарижа бодоод, хүрсаһан хонид руугаа шурлашон һэн.

Ц. ОЧИРОВ.
Бэшүүр. Бодонгууд.

ПРАВДА БУРЯТИИ мүнөөдэрэй номерто:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Хүдөөгэй ажалшадай шэнэ түсэбүүд» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй съездые угтуулан» гэжэ гаршаг доро мэдээсэлнүүд.

ХОЕРДОХИ ХУУДАҺАНДА: «Хүн бүхэндэ һайнаар ойлгуулха» гэжэ С. Ангаповай статья. Партийна хроника. Түрэл орон доторнай.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: Наука, техникын шэнэ туйлалтанууд тухай материал. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Спортын һонин» гэһэн ниитэ гаршаг доро информацинууд.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

 Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-02301. Заказ № 848.